

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Produktivita výrobního podniku

Vypracovala: Hana Písaříková

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Volek, Ph.D.

České Budějovice 2014

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana PÍSAŘÍKOVÁ**
Osobní číslo: **E11733**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Produktivita výrobního podniku**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Cílem práce je zhodnotit produktivitu práce ve výrobních podnicích ve vybraném odvětví a posoudit vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků.

Struktura

1. Vymezení produktivity a její měření
2. Charakteristika vybraného výrobního odvětví
3. Zhodnocení ekonomické situace podniků
4. Analýza produktivity práce
5. Posouzení vztahu mezi produktivitou a ekonomickou situací podniků

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

COELLI, Tim et al. An introduction to efficiency and productivity analysis. 2nd ed. New York: Springer, 2005. xvii, 349 s. ISBN 0-387-24266-X.

GRÜNWARD, Rolf a HOLEČKOVÁ, Jaroslava. Finanční analýza a plánování podniku / Rolf Grünwald, Jaroslava Holečková. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.

HIGGINS, Robert C. Analysis for financial management. 8th ed. Boston: McGraw-Hill/Irwin, 2007. xvi, 430 s. The McGraw-Hill/Irwin series in finance, insurance, and real estate. ISBN 978-0-07-304180-3.

KISLINGEROVÁ, Eva a kol. Manažerské finance. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. xxxviii, 811 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-194-9.

NOVOTNÁ, Martina a VOLEK, Tomáš. Měření efektivnosti využívání výrobních faktorů v souvislostech. JU v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta 2008. 117 s. ISBN 978-80-7394-126-0.

SYNEK, Miloslav. Manažerská ekonomika / Miloslav Synek a kolektiv. 5., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Tomáš Volek, Ph.D.

Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: 8. března 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 12. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citové literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30. dubna 2014

.....

Hana Písaříková

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce Ing. Tomáši Volkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které napomohly ke zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH:

1.	ÚVOD.....	3
2.	LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1.	PRODUKTIVITA	4
2.1.1.	Druhy produktivity	5
2.1.2.	Měření produktivity	6
2.1.3.	Konkurenceschopnost a produktivita	7
2.1.4.	Technologie a produktivita	8
2.1.5.	Výrobní faktory a jejich klasifikace.....	9
2.1.6.	Produktivita práce.....	12
2.1.7.	Produktivita kapitálu.....	14
2.1.8.	Multifaktorová produktivita a TFP	15
2.2.	FINANČNÍ ANALÝZA.....	16
2.2.1.	Uživatelé finanční analýzy	16
2.2.2.	Metody finanční analýzy	17
2.2.2.1.	Analýza rozdílových ukazatelů	17
2.2.2.2.	Analýza absolutních ukazatelů.....	17
2.2.2.3.	Analýza poměrových ukazatelů	17
2.3.	ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL (SEKCE C).....	23
2.3.1.	Výroba nábytku	24
2.4.	URČENÍ VELIKOSTI PODNIKŮ.....	25
3.	METODIKA.....	26
3.1.	Použité vzorce	27
4.	PRAKTICKÁ ČÁST	28
4.1.	PRODUKTIVITA	28
4.1.1.	Produktivita práce.....	28
4.2.	ANALÝZA POMĚROVÝCH UKAZATELŮ	31
4.2.1.	Ukazatele rentability	31
4.2.2.	Ukazatele aktivity	35
4.2.3.	Ukazatele zadluženosti.....	40
4.2.4.	Ukazatelé likvidity	43
4.3.	POSOUZENÍ VZTAHU MEZI PRODUKTIVITOU PRÁCE A EKONOMICKOU SITUACÍ PODNIKŮ	50
5.	ZÁVĚR.....	54

6. SUMMARY	57
7. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM TABULEK	
SEZNAM GRAFŮ	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1. ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá produktivitou výrobního podniku, kde hlavním cílem je zhodnotit produktivitu práce ve výrobních podnicích ve vybraném odvětví a posoudit vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků.

Produktivita je důležitým ukazatelem ekonomiky podniků, která vyjadřuje efektivnost, s kterou jsou využívány ve výrobě výrobní faktory. Říká nám, zda jsou vstupy využívány efektivně a jaký význam mají ve vztahu k hospodářské činnosti.

Podniky by měly dále sledovat své finanční zdraví. Finanční analýza zabezpečuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Slouží k tomu, aby podniky mohly komplexně zhodnotit svou hospodářskou situaci. Nejčastěji jsou využity účetní data.

V teoretické části této práce jsou uvedené poznatky, které se zabývají danou problematikou. V metodické části jsou upřesněny zvolené metody, které jsou využity v praktické části. Začátek praktické části je zaměřen na produktivitu práce podniků zařazených do zpracovatelského průmyslu, výroba nábytku. Dále následuje také poměrová analýza těchto podniků v letech 2007 – 2012. V závěru práce je zhodnocena produktivita práce ve zvolených výrobních podnicích a posouzen vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků.

2. LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1. PRODUKTIVITA

Existuje mnoho způsobů, jak můžeme produktivitu definovat.

Odborný zdroj v této knize (Novotná & Volek, 2008) definuje produktivitu obecně z mikroekonomického a makroekonomického pohledu jako poměr výstupu a vstupu.

$$\textit{produktivita} = \frac{\textit{výstupy}}{\textit{vstupy}}$$

Robert Solow formuloval produktivitu pomocí produkční funkce jako východisko pro analýzu ekonomického růstu. Jeho model je zaměřen na čtyři proměnné, kterými jsou: výstup (Y), kapitál (K), práce (L) a znalosti či efektivnost (produktivita) využití práce (A). Produkční funkce má obecně formu $Y = f(K, A, L)$ v určitém čase. (Solow, in Novotná & Volek, 2008)

Cílem produktivity se uvádí změření efektivity využívání výrobních faktorů. Produktivita pak roste z rozdílů mezi tempem růstu výstupu a tempem růstu vstupu. (Novotná & Volek, 2008)

Produktivita nám vyjadřuje efektivnost, s kterou jsou využívány výrobní faktory ve výrobě. Produktivita se týká všech podniků, ať už se jedná o výrobní či nevýrobní, neboť produktivita znamená transformaci vstupů v užitečné výstupy – výrobky či služby. Produktivita je poměr množství produkce k objemu užitých vstupů za určité období. Produktivita roste, pokud se vyrobí více užitečných věcí za použití méně zdrojů. Produktivita je také úzce spojena s kvalitou, proto se výrobce musí zaměřovat jak na produktivitu, tak na kvalitu, protože nízká kvalita může snižovat konkurenční schopnost a ceny výrobků. Vysoká produktivita snižuje náklady a tak umožňuje snížit ceny výrobků, a tím rozšířit okruh zákazníků, nebo zvýšit zisk z každého výrobku, zvýšit platy, mzdy a dividendy, a tím získat další investory. (Synek, 2011)

2.1.1. Druhy produktivity

Měření produktivity je poměrně jednoduché, pokud je pouze jeden výstup a jeden vstup. V tomto případě výstup na jednotku vstupu je komplexním měřítkem úrovně produktivity a může být použita při porovnání výkonnosti firmy v průmyslových odvětvích. Nicméně je to trochu složitější, když je více výstupů vyrobeno s použitím více vstupů. V tomto případě produktivita je často měřena pomocí dílčích opatření produktivity. (Coelli, 2005)

Produktivitu je možné měřit mnoha způsoby. Následující tabulka č. 1. nám ukazuje relativně úplný přehled: (Novotná & Volek, 2008)

Tabulka 1: Přehled hlavních měř produktivity

Ukazatel výstupu	Ukazatel vstupu			
	Práce	Kapitál	Kapitál a práce	Kapitál, práce a mezipotřeba (energie, materiál, služby)
Produkce	Produktivita práce (založená na produkci)	Produktivita kapitálu (založená na produkci)	Multifaktorová produktivita (založená na produkci)	KLEMS multifaktorová produktivita
Přidaná hodnota	Produktivita práce (založená na přidané hodnotě)	Produktivita kapitálu (založená na přidané hodnotě)	Multifaktorová produktivita (založená na přidané hodnotě)	-
	Jednofaktorové míry produktivity		Multifaktové míry produktivity	

Zdroj: OECD Manual. Paris, 2001

V ekonomické praxi a teorii se můžeme setkat s hlavními typy produktivity, které se rozlišují:

- podle toho, zda má či nemá hodnotový rozměr:
 - **produktivita technická** - produktivita dána relací výstupu a vstupu poměřovaných pouze v naturálních jednotkách
 - **produktivita technickoekonomická** – relace výstupu a vstupu poměřovaných naturálními jednotkami v peněžním ocenění

- podle stupně agregace:
 - **produktivita mikroekonomická**, která se vztahuje ke konkrétní výrobě nebo podniku
 - **produktivita makroekonomická**, která se obvykle zjišťuje za národní ekonomiku
- podle komplexnosti uvažovaného vstupu:
 - **produktivita celková** - s výstupem jsou poměřovány všechny použité složky vstupu (všechny výrobní faktory)
 - **produktivita parciální** - poměřuje relaci výstupu a určitého druhu užitého vstupu (např. produktivita práce) (Klečka, 2005)

2.1.2. Měření produktivity

Za cíl produktivity se má změřeni efektivity využívání výrobních faktorů. Produktivita se může se měřit pomocí různých ukazatelů, kdy záleží na cíli měření a dostupnosti dat.

Při měření produktivity je třeba zohledňovat:

a) Technologie

Technologie můžeme zjednodušeně popsat jako nové a lepší zboží a služby a nové a lepší způsoby pro jejich produkci a distribuci.

b) Efektivnost

Měření změny v celkové efektivnosti je rozdílné od měření změny technologické. Celková efektivnost je koncept, který je založen na fyzikálním základu a to poměru inputu ve fyzických jednotkách a outputu ve fyzických jednotkách. Efektivnost využití jednotlivých faktorů měříme pomocí produktivity výrobních faktorů.

c) Reálné úspory

Touto cestou je možné popsat podstatu změny produktivity. Měření produktivity může být sledováno jako růst reálných úspor způsobený zvyšováním produktivity.

d) Benchmarking v produkčním procesu

Pomocí benchmarkingu lze zjistit v podobných či stejných výrobních procesech neefektivnosti.

e) Životní úroveň

Zvyšování produktivity práce či kapitálu pomáhá pochopit zvyšování životní úrovně, neboť s růstem produktivity práce návazně rostou příjmy obyvatel a tím i jejich životní úroveň. (Novotná & Volek, 2008)

2.1.3. Konkurenceschopnost a produktivita

Konkurenceschopnost a produktivita jsou pro firmu velice důležité. I když to jsou pojmy rozdílné, úzce spolu souvisejí. Produktivita vypovídá o celkové efektivnosti výroby.

Míra efektivnosti využití zdrojů je velice důležitá, neboť vypovídá o míře konkurenční schopnosti výroby. Dosažení životní úrovně je další věc, se kterou produktivita úzce souvisí, protože když platy neodpovídají k produktivitě, vede to k inflačním tlakům.

Mezi hlavní faktory, které ovlivňují produktivitu, jsou:

- pracovní metody
- kapitál
- kvalita práce
- technologie
- styl řízení

Předpoklady zvyšování produktivity jsou:

- zdokonalením způsobu měření produktivity všech prováděných operací
- systematickou analýzou celého výrobního systému, odhalením úzkých míst výrobního toku, zvyšování produktivity na jiném místě nevede ke zvýšení produktivity systému
- rozvojem metod (směřujících ke zvýšení produktivity), sběrem racionalizačních nápadů operátorů strojů, dále vytvořením týmové spolupráce, dále např. přejímáním cizích zkušeností ve zvyšování produktivity
- stanovením rozumných cílů zlepšení, rozlišováním produktivity a efektivnosti a další

Rozdíl mezi efektivností a produktivitou: Efektivnost je užší pojem než produktivita. Efektivnost se týká jen jednoho určitého zdroje, zatímco produktivita se týká okolností a podmínek fungování.

Konkurenční schopnosti výroby můžeme dosáhnout:

- zaměřením na dlouhodobé investice než na krátkodobé finanční výsledky
- podnikáním do zahraničí a vyšším zapojením do mezinárodní spolupráce
- odstraněním podnikových komunikačních bariér
- lepší komunikací s ostatními podniky, výměnou zkušeností manažerů
- více investovat do lidí i zařízení
- úsilím nejenom rozvojem výrobků, ale i v rozvoji výrobní základny

(Kavan, 2002)

2.1.4. Technologie a produktivita

Obecně můžeme pravdit, že technologický růst vede k dlouhodobému ekonomickému růstu a zvyšování životní úrovně obyvatelstva. Úroveň technologického pokroku bývá měřena a zkoumána na úrovni multifaktorové produktivity, ale ta nemusí být vždy způsobena technologickými změnami. Může být způsobena například náklady na obnovu opotřebovaného majetku, ekonomickou vzácností, vlivem cyklu hospodářského či nedostatky v měření.

Faktory ovlivňující produktivitu a technologický pokrok:

- politika vlády – oblast ekonomická, technologická, obchodu
- makroekonomický stav ekonomiky – úspory, výše investic, úroková míra, hospodářský cyklus
- mezinárodní konkurence na trhu
- charakter odvětví a rozhodování managementu
 - o z hlediska odvětví záleží na struktuře trhu, podnikovém cyklu, přístupu managementu k technologiím, politika v oblasti lidských zdrojů a další
 - o rozhodování managementu není ovlivněno pouze vnějšími faktory ale i vnitřními (Novotná & Volek, 2008)

2.1.5. Výrobní faktory a jejich klasifikace

Ekonomická teorie tvrdí, že každá činnost, která tvoří hodnotu, je výrobou. Slovo výroba můžeme chápat jako zpracování surovin a materiálů do finálních výrobků.

Existují tři výrobní faktory, které se musí spojit, aby se výroba mohla provést. Těmito výrobními faktory jsou: práce, půda a kapitál. Práce a půda jsou výrobními faktory původními a kapitál je faktorem odvozeným. Toto tvrzení je podle národohospodářské teorie (obecné ekonomie).

Členění podnikových výrobních faktorů:

1. dispoziční (řídící) práce
2. výkonná práce
3. dlouhodobý hmotný majetek
4. materiály (suroviny, pomocné a provozní látky aj.)

Řídící práce je dispozičním výrobním faktorem. Tři ostatní faktory jsou elementárními výrobními faktory.

Následující tabulka č. 2. ukazuje rozdíl mezi národohospodářským pohledem na výrobní faktory a pohledem podnikovým. (Synek & Kislingerová, 2010)

Tabulka 2: Rozdíl mezi národohospodářským a podnikovým pohledem na výrobní faktory

Národohospodářský pohled	Podnikohospodářský pohled	
1. práce	1. řídící práce (znalosti, informace)	
	2. výkonná práce	
2. půda	půda (pozemky	3. hmotný dlouhodobý majetek (provozní prostředky)
3. kapitál	budovy	
	stroje a výrobní zařízení	
	nástroje	
	dopravní prostředky	
	výpočetní technika aj.	
	4. materiál (pracovní předměty)	

Podnikové výrobní faktory:

Řídící práce:

Řídící práce má rozhodující význam, bez kterého nemohou být ostatní faktory účelně a hospodárně využívány. Jeho úkolem je zajištění optimálních kombinací všech ostatních výrobních faktorů. K tomu musí vytvořit jednotné podnikové řízení (management), stanovit cíle podniku a způsoby jejich dosažení.

Výkonná práce:

Druhým významným výrobním faktorem je výkonná práce. Pod tímto faktorem si můžeme představit lidskou energii a duševní schopnosti vynakládané pracovní silou při výrobě statků. Cenou práce jsou mzdy a další osobní náklady. Mzdové náklady zahrnují hrubé mzdy (tj. součet základní mzdy – časové, úkolové, prémiové), přesčasové mzdy (mzdy a příplatky za přesčasové hodiny, příplatky za práci v neděli, o svátcích a v noci) a příplatky za práci ve ztížených podmínkách. Do vedlejších mzdových nákladů patří dovolená, dny svátků, zákonné sociální dávky, placené prostoje a další. Mzdové náklady z hlediska kalkulací tvoří jednicové náklady a režijní náklady. Účinnost lidské práce označujeme jako produktivitu práce.

Hmotný dlouhodobý majetek:

Do tohoto majetku můžeme zařadit soubor věcných prostředků, které nejsou spotřebovány v jednom výrobním cyklu, ale slouží v podniku delší dobu. Patří sem například pozemky, budovy, stavby, stroje, výrobní zařízení, dopravní prostředky, výpočetní technika a mnoho další. U tohoto majetku se rozlišuje technická a ekonomická životnost. Technická životnost je dána jejich způsobilostí plnit technický účel, tj. produkovat techniky nezávadné statky (výrobky a služby). Zatímco ekonomická životnost je dána jejich schopností zajistit potřebnou hospodárnost, tj. vyrábět statky s náklady, které jsou schopné konkurence. Tyto prostředky však během své životnosti ztrácí svou užitnou hodnotu i tržní hodnotu. Odpisy jsou pak vyjádřením postupného snižování jejich hodnoty. Pojem výrobní kapacita je důležitou charakteristikou výrobního hmotného majetku, která představuje potenciální schopnost výrobní jednotky produkovat statky. Z tohoto důvodu bývá dlouhodobý hmotný majetek nazýván potenciálním výrobním faktorem.

Materiál

Materiál je dalším elementárním výrobním faktorem. Zahrnují se do něj suroviny, základní materiály, pomocné a provozní materiály, součástky, obaly a také energie. Suroviny jsou látkami přírodními v původním stavu (např. železná ruda), základní materiály jsou částečně zpracovány, pomocné materiály napomáhají ke vzniku výrobku, avšak netvoří jeho hlavní látkovou substanci (např. barvy), provozní látky pouze napomáhají k jeho vzniku (např. mazadla, palivo). Materiál se obvykle člení na výrobní (jednicový) a režijní materiál. Spotřebovaný materiál má důležitou roli v řadě podniků, proto jedním z principů je princip hospodárnosti, tj. snaha po dosahování nejvyšší (nejlepších) výsledků s co nejnižšími náklady. (Synek, & Kislingerová, 2010)

2.1.6. Produktivita práce

Pro podnik je rozhodující celková produktivita, ale významnou úlohu hraje také analýza parciálních produktivit, a to především produktivity práce. Parciální produktivitu můžeme obecně formulovat poměrem: (Synek, 2011)

$$\frac{\textit{výstup}}{\textit{vstup (např. práce)}}$$

Produktivita práce je nejjednodušší a nečastější měření, se kterým se můžeme setkat. Tato produktivita znamená, jak efektivně je práce využívána při výrobě. Lze ji chápat také jako hrubou přidanou hodnotu nebo hrubý výstup na pracovníka či odpracovanou hodinu. Základní rozdíl v hodnocení produktivity je v tom, jakou roli hraje práce.

Faktory, které ovlivňují produktivitu práce, je mnoho. Patří mezi ně například změny v metodách organizace práce zaměstnanců, jejich mobilita, ochota pracovníků tvrdě pracovat. Mezi další faktory, které jsou příčinou rozdílů v produktivitě práce mezi zeměmi a generacemi je lidský kapitál, množství a kvalita fyzického kapitálu, množství půdy a přírodních zdrojů, úroveň používaných technologií, efektivnost manažerů a podnikatelů a společenské a právní prostředí. (Novotná & Volek, 2008)

Nejčastěji se jako ukazatele produktivity práce podniku užívají tyto ukazatele:

$$\frac{\textit{přidaná hodnota}}{\textit{pracovníci (jejich počet či počet odpracovaných hodin)}}$$

Při hodnocení vnitropodnikových útvarů též:

$$\frac{\textit{čistá produkce (tj. přidaná hodnota bez odpisů)}}{\textit{pracovníci (jejich počet či počet odpracovaných hodin)}}$$

Při tom přidanou hodnotou můžeme rozumět:

$$\textit{hodnota produkce} - \textit{mezispotřeba}$$

Hodnota produkce jsou výnosy za produkci, tzn. tržby. Mezispotřebu chápeme jako náklady za veškeré nakupované suroviny, materiály a služby do podniku. Přidaná hodnota vyjadřuje součet mezd, sociálních dávek a operačního přebytku, který je tvořen odpisy a ziskem či ztrátou.

Velmi důležité je také vyčíslení korunového dopadu změny produktivity do hospodaření podniku, protože pro zdravý vývoj podniku musí být růst mezd podložen růstem produktivity práce. Růst produktivity práce je podmínkou růstu podniku a růstu životní úrovně zaměstnanců.

Zde je jednoduchá matematická úprava, ze které dostaneme rovnici:

$$\frac{\text{přidaná hodnota}}{\text{zaměstnanci}} = \frac{\text{kompenzace zaměstnancům}}{\text{zaměstnanci}} / \frac{\text{kompenzace zaměstnancům}}{\text{přidaná hodnota}}$$

kde kompenzace zaměstnancům představuje souhrn mezd a sociálních dávek.

(Synek, 2011)

Produktivita práce založená na produkci

Tento ukazatel znázorňuje, jak efektivně je práce využívána k dosažení produkce. Na produktivitu práce působí určité vlivy. Mohli bychom k nim zařadit změnu kapitálu či dalších vstupů, stupeň využití výrobní kapacity, ekonomickou vzácnost, dále technologické, organizační a efektivnostní změny uvnitř nebo mezi podniky.

Produktivita práce pouze částečně odráží produktivitu pracovníků, pokud jde o pracovní kapacitu či intenzitu jejich práce. Poměr mezi výstupem a využívanou prací je závislý do velké míry na chování ostatních vstupů. Růst produktivity je závislý na poměru změn všech vstupů a změn práce.

$$\text{Výpočet} = \frac{\text{index produkce (hrubý výstup)}}{\text{index spotřeby práce}}$$

Pod produkcí si můžeme vybavit například množství produkce. Počet přepočtených pracovníků či odpracované hodiny si můžeme představit pod spotřebou.

Tento ukazatel má však své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří jednoduchá zjištělnost a čitelnost. Naopak nevýhodou je, že ukazatel není zřejmý vliv ostatních faktorů ovlivňující produkci, jako jsou například technologické změny. Další velkou nevýhodou je, že produktivita práce neabstrahuje využívání outsourcingu, což je proces, při kterém podnik deleguje vedlejší činnosti a práci za své interní struktury na externí entitu specializovaného na provádění těchto operací.

Produktivita práce z přidané hodnoty

Tento ukazatel nám udává, jak je práce využívána k produkci přidané hodnoty. Oproti produktivitě práce vycházející z produkce zde záleží méně na změnách v poměru mezi prací a ostatními výrobními faktory.

Při využití outsourcingu klesá přidaná hodnota a současně klesá i spotřeba práce. První efekt způsobuje růst produktivity práce, zatímco druhý efekt naopak způsobuje pokles.

$$\text{Výpočet} = \frac{\text{index přidané hodnoty}}{\text{index spotřeby práce}}$$

Výhoda tohoto ukazatele je stejná, jako u ukazatele předchozího, to znamená jednoduchá zjistitelnost a čitelnost. Nevýhodou je, že z ukazatele není zřejmý vliv ostatních faktorů ovlivňující produkci. (Novotná & Volek, 2008)

2.1.7. Produktivita kapitálu

Podle Novotné & Volka (2008) ukazatel produktivity kapitálu nám ukazuje, jak efektivně je kapitál využíván k produkci přidané hodnoty. Produktivita kapitálu zahrnuje vliv práce, ostatních vstupů, technologických změn, ekonomickou vzácnost, změny ve využití kapacity a dalších faktorů.

I produktivita kapitálu může být založena na celkové produkci či přidané hodnotě. Produktivita kapitálu je velmi významná pro stanovení míry návratnosti kapitálu. Jestliže měříme produktivitu kapitálu, pak měříme i dopad investovaných peněz na produkci podniku. Pokud zvyšujeme kapitálové statky, zvyšuje se velikost poskytovaných služeb kapitálem a tím by se měl zvyšovat i ekonomický růst. Pokud však zvyšujeme kapitálovou vybavenost a výše ekonomického růst se nemění, kapitálová produktivita klesá.

$$\text{Výpočet} = \frac{\text{index přidané hodnoty}}{\text{index množství kapitálu}}$$

Za výhodu tohoto ukazatele můžeme považovat jednoduchou čitelnost. Naopak za nedostatek se uvádí, že z ukazatele není zřejmý vliv ostatních faktorů. (Novotná & Volek, 2008)

2.1.8. Multifaktorová produktivita a TFP

Produktivita výrobních faktorů (TFP – Total Factor Productivity) je souhrnným ukazatelem produktivity, která zahrnuje všechny výrobní faktory. TFP měří výstup vázaný na každou jednotku práce a kapitálu, či dalších faktorů produkce.

Multifaktorová produktivita nám uvádí, jak jsou produktivně kombinovány vstupy využívané k tvorbě hrubého výstupu. Jedná se o podobný přístup jako u TFP a proto je možné tyto dva ukazatele vzájemně zaměňovat.

Multifaktorová produktivita založená na přidané hodnotě

Multifaktorová produktivita představuje, jak produktivně je kombinace práce a kapitálu využívána k produkci přidané hodnoty. Cílem tohoto ukazatele je rozebrat z mikroekonomického a makroekonomického pohledu, které odvětví má největší přínos na celkové produktivitě, životní úrovni a strukturálních změnách.

$$\text{Výpočet} = \frac{\text{index přidané hodnoty}}{\text{index spotřeby práce a kapitálu}}$$

Výhodou tohoto ukazatele jsou dostupná data z národních účtů. Další výhodou je možnost agregace napříč jednotlivými druhy průmyslu a současně individuální pohled na úroveň multifaktorové produktivity z hlediska komparace. Mezi velkou nevýhodou patří to, že dobře neměří technologický přínos.

KLEMS multifaktorová produktivita

Tento ukazatel nám udává, jak efektivně jsou kombinovány vstupy k produkci výstupu. Multifaktorová produktivita KLEMS zachycuje technologickou změnu. Závisí zde na podílu kapitálu a ostatních výrobních faktorů na celkové produktivitě.

Cílem je analýza úrovně jednotlivých odvětví průmyslu a posouzení sektorových technologických změn.

$$\text{Výpočet} = \frac{\text{index produktu}}{\text{index množství všech vstupů}}$$

Hlavní výhodou je, že se jedná o vhodný nástroj pro měření technologických změn. Naopak velkým nedostatkem je obtížná srovnatelnost mezi jednotlivými sektory národního hospodářství a dostupnost dat. (Novotná & Volek, 2008)

2.2. FINANČNÍ ANALÝZA

Finanční analýza podniku je metoda, která hodnotí finanční hospodaření podniku. Při této analýze se získaná data třídí, agregují, poměřují mezi sebou navzájem, kvantifikují se vztahy mezi nimi, hledají souvislosti mezi daty a určuje se jejich vývoj.

(Sedláček, 2011)

Finanční analýza zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností, proto představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku. Finanční analýza je formalizovaná forma, která poměřuje získané údaje mezi sebou navzájem a rozšiřuje tak jejich vypovídací schopnost, dále umožňuje dospět k určitým závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci podniku. Představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření podniku. (Valach, 1999)

Cílem finanční analýzy podniku je:

- posouzení vlivu vnitřního i vnějšího prostředí podniku
- analýza dosavadního vývoje podniku
- komparace výsledků analýzy v prostoru, analýza vztahů mezi ukazateli
- poskytnutí informací pro rozhodování do budoucnosti
- analýza variant budoucího vývoje a výběr nejvhodnější varianty
- interpretace výsledků a návrhy finančního plánování a řízení podniku

(Sedláček, 2011)

2.2.1. Uživatelé finanční analýzy

Údaje, které se týkají finanční situace podniku, jsou předmětem zájmu mnoha subjektů, které přicházejí tak či onak do kontaktu s daným podnikem. Finanční analýza je důležitá pro akcionáře, věřitele a další externí uživatele, rovněž také i pro podnikové manažery. Každý má své určité zájmy, s nimiž je spojen určitý typ ekonomických rozhodovacích úloh. (Grünwald & Holečková, 2009)

Mezi externí uživatele patří investoři, banky a jiní věřitelé, stát a jeho orgány, obchodní partneři (zákazníci a dodavatelé), manažeři a konkurence.

K interním uživatelům patří manažeři, odboráři a zaměstnanci.

Tento výčet uživatelů není úplný, neboť existuje řada dalších zájemců o výstupy hospodaření podniku. Patří mezi ně např. odbory, daňové poradce, analytici, makléři i nejširší veřejnost. (Kislingerová, 2010)

2.2.2. Metody finanční analýzy

2.2.2.1. Analýza rozdílových ukazatelů

Rozdílové ukazatele získáme jako rozdíl dvou absolutních ukazatelů. Tyto ukazatele se někdy označují jako finanční fondy nebo fondy finančních prostředků.

Pojem „fond“ se ve finanční analýze používá v jiném smyslu, než jak jej vymezuje účetnictví, tj. jako zdroj krytí aktiv, ve finanční analýze fond chápeme jako:

- a) agregace určitých stavových položek vyjadřujících aktiva nebo pasiva
- b) čistý fond, což označuje rozdíl mezi určitými položkami aktiv na jedné straně a určitými položkami pasiv na straně druhé

Nejčastěji používané fondy ve finanční analýze jsou:

- čistý pracovní kapitál ČPK, čisté pohotové prostředky ČPP, čistý peněžní majetek ČPM (Holečková, 2008)

2.2.2.2. Analýza absolutních ukazatelů

Základním zdrojem jsou data, která jsou obsažena ve finančních výkazech a jsou v hodnotovém vyjádření. Důležitým aspektem je, že se jedná o data v absolutním vyjádření, které měří rozměr určitých jevů, např. majetku, kapitálu nebo peněžního toku. Rozlišujeme veličiny stavové a tokové a to podle toho, zda vyjadřují určitý stav, nebo informují o údajích za určitý interval. Veličiny stavové tvoří obsah účetního výkazu rozvaha, zatímco veličiny tokové tvoří obsah výkazu zisku a ztrát, i výkazu cash flow.

Absolutní ukazatelé tvoří základní východisko rozboru. Je to důležitá součást práce, kde jde o rozbor vertikální a horizontální struktury účetních výkazů.

(Kislingerová, 2010)

2.2.2.3. Analýza poměrových ukazatelů

Finanční poměrové ukazatele charakterizují vzájemný vztah mezi dvěma nebo více absolutními ukazateli pomocí jejich podílu. Nejčastěji se vychází z účetních dat.

Poměrové ukazatelé patří mezi nejoblíbenější a také nejrozšířenější metodou finanční analýzy, neboť umí získat rychlý a nenákladný obraz o základních finančních

charakteristikách podniku. Jejich výpočtem analýza nekončí, spíš začíná, neboť jsou jen pomocníkem analýzy a interpretace jevů.

Lze je sestavovat jako podílové, kdy dávají do poměru část celku a celek, nebo jako vztahové, kdy dávají do poměru samostatné veličiny.

Důvodem vedoucím k používání poměrových ukazatelů je skutečnost, že:

- umožňují provádět analýzu časového vývoje finanční situace dané firmy (tzv. trendovou analýzu)
- jsou vhodným nástrojem prostorové (průřezové) analýzy
- mohou být používány jako vstupní údaje, které umožňují popsat závislost mezi jevy, klasifikovat stavy, hodnotit rizika a i dokonce předvídat budoucí vývoj

Mezi nevýhody patří nízká schopnost vysvětlovat jevy.

Ukazatele mohou být uspořádány do soustavy, kterou se nazývá paralelní nebo pyramidová. V **paralelní soustavě** se vytváří bloky ukazatelů, které měří určitou stránku finanční, ale pro finanční zdraví jsou vnímány jako rovnocenné, neboť podnik musí být nejen rentabilní, ale i přiměřeně zadlužený a likvidní. **Pyramidové soustavy** jsou určeny pro rozklad syntetického ukazatele, jehož výběr je podřízen účelu analýzy.

(Kislingerová, 2010)

Finanční poměrová analýza zkoumá strukturu podnikových aktiv, kvalitu a intenzitu jejich využívání, dále způsob jejich financování, strukturu nákladů, její solventnost, likviditu a další rysy jejího finančního života. Výsledky pak pomáhají investořům, věřitelům a managementu zjistit celkovou momentální ekonomickou situaci podniku. (Blaha & Jindřichovská, 2006)

Ukazatele rentability:

Ukazatele rentability, někdy označované také jako ukazatele výnosnosti, návratnosti, profitability ratio. Tyto ukazatele jsou konstruovány jako poměr konečného efektu dosaženého podnikatelskou činností (výstupu) k nějaké srovnávací základně (vstupu). Všechny ukazatele mají podobnou interpretaci, protože udávají, kolik Kč zisku připadá na 1 Kč jmenovatele.

V praxi mezi nejčastěji používané ukazatele patří:

- **Rentabilita investovaného kapitálu** – tento ukazatel měří efekt, tj. kolik provozního hospodářského výsledku před zdaněním podnik dosáhl z jedné koruny investované akcionáři a věřiteli.

$$ROCE = \frac{EBIT}{VK + Rezervy + Dlouhodobé závazky + Bankovní úvěry dlouhodobé}$$

- **Rentabilita vlastního kapitálu** je klíčovým ukazatelem, na který se soustředují akcionáři, společníci a další investoři, neboť měří, kolik čistého zisku připadá na jednu korunu investovaného kapitálu akcionářem.

$$ROE = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

- **Rentabilita tržeb a zisková marže** tvoří jádro efektivnosti podniku. V praxi se pracuje nejméně se dvěma základními variantami konstrukce lišícími se v čitateli, můžeme počítat buď s čistým ziskem, nebo s hodnotu EBITu.

$$ROS = \frac{EBIT}{\text{Tržby}}$$

- **Rentabilita aktiv** (nazývaná někdy i produkční síla) je klíčovým měřítkem rentability, neboť poměruje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, zda byla financována z vlastního kapitálu či kapitálu věřitelů.

$$ROA = \frac{EBIT}{\text{Aktiva}}$$

(Kislingerová, 2010)

Synek & Kislingerová (2010) uvádějí v ukazatelích rentabilita aktiv, tržeb a vlastního kapitálu místo EBITu čistý zisk.

Ukazatele aktivity:

Tento ukazatel měří, jak efektivně podnik hospodaří se svými aktivy. Pokud jich má více, než je účelné, vznikají zbytečné náklady a tím i nízký zisk. Naopak pokud jich má nedostatek, pak se musí vzdát mnoha potenciálně výhodných podnikatelských příležitostí a přichází o výnosy, které by mohl získat. (Sedláček, 2011)

Jedná se o ukazatele typu rychlost obratu nebo doba obratu.

- **Rychlost obratu zásob**

$$\frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}}$$

Výsledek znamená počet obrátek, tzn., kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětný nákup zásob.

- **Doba obratu zásob**

$$\frac{\text{Zásoby}}{\text{Tržby}/365}$$

Tímto vypočítáme, jak dlouho jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob.

- **Rychlost obratu pohledávek**

$$\frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}}$$

Tímto získáme, jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky.

- **Doba obratu pohledávek**

$$\frac{\text{Pohledávky}}{\text{Tržby}/365}$$

Tento ukazatel vyjadřuje, jak dlouho, kolik dní se majetek podniku vyskytuje ve formě pohledávek, tzn., za jak dlouhé období jsou pohledávky v průměru spláceny.

- **Obratovost HIM**

$$\frac{\text{Tržby}}{\text{HIM v ZC}}$$

Tento ukazatel udává, jaká částka tržeb byla vyprodukována za 1 Kč hmotného investičního majetku. (Valach, 1999)

Ukazatele zadluženosti:

Tento ukazatel udává vztah mezi cizími a vlastními zdroji financování podniku a měří rozsah, v jakém podnik používá k financování druhy. (Sedláček, 2011)

Pojem zadluženost vyjadřuje skutečnost, že podnik k financování svých aktiv využívá cizí zdroje. Tímto ovlivňuje jak výnosnost kapitálu akcionářů, tak i riziko podnikání. V dnešní době u velkých podniků je zcela prakticky nemožné, aby podnik financoval všechna svá aktiva z kapitálu vlastního, či jen z kapitálu cizího.

Ukazatele zadluženosti jsou ovlivňovány čtyřmi základními faktory: daně, riziko, typ aktiv a stupeň finanční volnosti podniku. (Kislingerová, 2010)

Synek &Kislingerová (2010) měří zadluženost dvěma způsoby:

1. vycházíme z rozvahy a počítáme rozsah, ve kterém dluhy financují aktiva

$$\text{zadluženost} = \frac{\text{celkový dluh (cizí zdroje)}}{\text{celková aktiva}}$$

2. vycházíme z výsledovky a počítáme krytí nákladů na cizí kapitál provozním ziskem

$$\text{krytí úroků} = \frac{\text{zisk před úroky a zdaněním}}{\text{úroky}}$$

Při měření síly **finanční páky** se používá tento ukazatel:

$$\frac{\text{celkové zdroje (aktiva)}}{\text{vlastní zdroje}}$$

Ukazatele likvidity:

Ukazatelé likvidity charakterizují schopnost podniku dostát svým závazkům. Poměří to, čím je možno platit (čítatel), tím, co je nutno zaplatit (jmenovatel).

(Sedláček, 2011)

V souvislosti s platební schopností se setkáváme s pojmy solventnost, likvidita a likvidnost.

„**Solventnost** je obecná schopnost podniku získat prostředky na úhradu svých závazků. Solventnost je relativní přebytek hodnoty aktiv nad hodnotou závazků.“

„**Likvidita** je momentální schopnost uhradit splatné závazky. Je měřítkem krátkodobé nebo okamžité solventnosti.“

„**Likvidnost** označuje míru obtížnosti transformovat majetek do hotovostní formy.“ (Valach, 1999)

Běžná likvidita nám ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky. Je velmi citlivá na strukturu zásob a jejich správné oceňování vzhledem k jejich prodejnosti a na strukturu pohledávek vzhledem k jejich neplacení ve lhůtě.

$$\frac{\textit{oběžná aktiva}}{\textit{krátkodobé závazky}}$$

Pohotová likvidita vylučuje z OA zásoby a ponechává v čitateli jen peněžní prostředky, krátkodobé CP a krátkodobé pohledávky.

$$\frac{\textit{oběžná aktiva – zásoby}}{\textit{krátkodobé závazky}}$$

Okamžitá likvidita slouží k měření schopnosti podniku hradit splatné dluhy.

$$\frac{\textit{peněžní prostředky + ekvivalenty}}{\textit{okamžitě splatné závazky}}$$

(Sedláček, 2011)

Ukazatele tržní hodnoty:

Ukazatele tržní hodnoty, nazývané také jako ukazatele kapitálového trhu vyjadřují, jak trh hodnotí minulou činnost podniku a jeho budoucí výhled. Jsou důležité především pro investory a potenciální investory, kteří se chtějí dozvědět, zda jejich investice zajistí přiměřenou návratnost, které může být dosaženo prostřednictvím dividend či růstem ceny akcií.

Tyto ukazatele jsou výsledkem všech výše uvedených oblastí – likvidity podniku, využití aktiv, využití dluhů a výnosnosti podniku. (Kislingerová, 2010)

2.3. ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL (SEKCE C)

Tato práce se zabývá produktivitou výrobních podniků, které spadají podle CZ NACE do zpracovatelského průmyslu, oddíl 31 Výroba nábytku, proto si tyto pojmy drobet představíme.

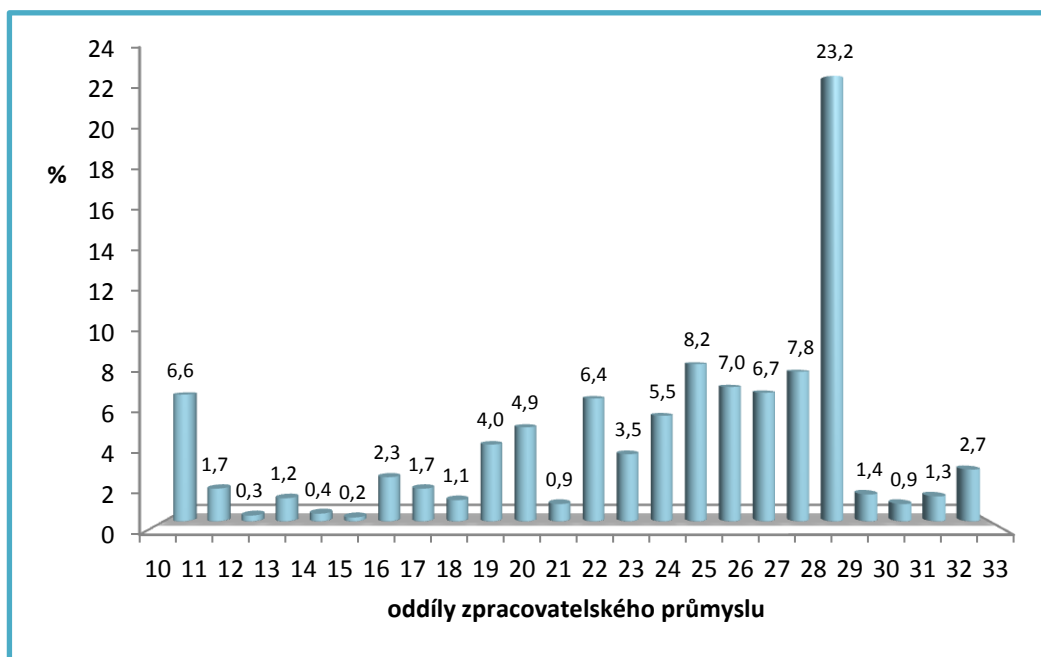
Zpracovatelský průmysl je činnost zahrnuje mechanickou, fyzikální nebo chemickou přeměnu materiálů a komponentů na nové produkty (zboží). Materiály, látky a suroviny, které se využívají jako vstupy tohoto průmyslu, jsou produkty lesnictví, zemědělství, rybolovu, těžby, dobývání kamene, písků a jílu a také jiných zpracovatelských činností. Do zpracovatelského průmyslu se také zařazuje také výroba zboží (podstatná změna, renovace nebo rekonstrukce produktů).

Výsledkem výrobního postupu mohou být buď hotové výrobky, které jsou určeny pro užívání nebo spotřebu, nebo polotovary určené k dalšímu zpracování.

V příloze č. 1. můžeme vidět, že zpracovatelský průmysl se dělí na 24 oddílů v souladu s klasifikací ekonomických činností.

V grafu č. 1 jsou uvedeny podíly těchto 24 ekonomických činností.

Graf 1: Podíly jednotlivých oddílů ZP na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v roce 2012

Zdroj: MPO 2012

Z grafu č. 1. vidíme, že je to na tom nejlépe oddíl CZ NACE 29 Výroba motorových vozidel s podílem na tržbách 23,2 %. Oddíl CZ NACE 25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení je na druhém místě s 8,2 %, což je téměř třikrát menší podíl než podíl prvního oddílu v pořadí.

Oddíl CZ NACE 31 Výroba nábytku, kterým se tato práce zabývá, má pouhých 0,9 % podílu na tržbách.

(„Klasifikace ekonomických činností“, 2014)

2.3.1. Výroba nábytku

Do tohoto oddílu patří výroba nábytku a příbuzných výrobků z jakéhokoliv materiálu, kromě z kamene, betonu a keramiky. Výrobní postupy při výrobě nábytku jsou obvyklé postupy, které se používají při tvarování materiálu a montáži dílů, včetně řezání, formování a laminování. Důležitým aspektem je design nábytku, který vychází z estetických a funkčních požadavků.

Některé postupy využívané při výrobě nábytku mohou být stejné jako postupy používané v jiných výrobních oblastech. Např. postup řezání a montáže se využívají také ve výrobě nosníků ze dřeva, která spadá do oddílu 16 (zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků, kromě nábytku), avšak výroba nábytku ze dřeva se liší množstvím procesů. Obdobné je to u výroby nábytku z kovů, kde se využívají stejné postupy, jako při výrobě kovodělných výrobků oddílu 25 (výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků). Tvarování nábytku z plastů se může podobat postupu tvarování jiných výrobků z plastů, přesto ale výroba nábytku z plastů je zásadně specializovanou činností, která je zařazená samostatně.

(„Metainformace k hodnotě číselníků“, 2014)

2.4. URČENÍ VELIKOSTI PODNIKŮ

Jak zařazovat konkrétní podniky do kategorií dle velikostí stanovuje příloha I Nařízení komise (ES) č. 800/2008, která využívá parametry počet zaměstnanců, roční obrat, bilanční suma roční rozvahy.

Mikropodniky:

Mikropodniky se vymezují jako podniky, které zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony EUR.

Malé podniky:

Malé podniky jsou vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů EUR.

Střední podniky:

Středním podnikem je podnik, který zaměstnává méně než 250 osob a jeho roční obrat nepřesahuje 50 milionů EUR nebo jeho bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR.

Velké podniky:

Velký podnik je definován jako podnik, který dle výše uvedených parametrů ani mikropodnikem, ani malým a ani středním podnikem.

(„Pomůcka pro určení velikosti podniku“, 2014)

3. METODIKA

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit produktivitu ve výrobních podnicích ve vybraném odvětví a posoudit vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků.

Mezi dílčí cíle, které vedou k naplnění hlavního cíle, jsou:

- Vymezení produktivity a její měření
- Charakteristika vybraného výrobního odvětví
- Zhodnocení ekonomické situace podniků
- Analýza produktivity práce
- Posouzení vztahu mezi produktivitou a ekonomickou situací podniků

Práce se dělí na dvě hlavní části, a to na část teoretickou (literární rešerše) a praktickou.

V literární rešerši je čerpáno z odborné literatury, která je zaměřena na produktivitu a finanční analýzu. Dále v této části je také čerpáno z internetových stránek, které byly využity pro popsání zpracovatelského průmyslu a určení velikosti podniků.

V úvodu praktické části je nejdříve zpracována a zhodnocena produktivita práce u podniků zařazených ve zpracovatelském průmyslu (sekce C – Zpracovatelský průmysl NACE CZ, oddíl 31 – Výroba nábytku). Další kapitolou je finanční analýza daných podniků, která byla provedena prostřednictvím poměrových ukazatelů. V závěrečné části je posouzen vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků, kde jsou vybráni ukazatele rentabilita aktiv, rentabilita vlastního kapitálu, doba obratu zásob, celková zadluženost a okamžitá likvidita.

Zdrojem dat je databáze podniků ALBERTINA, ze které jsou čerpány údaje z účetních výkazů u 139 podniků. Sledované údaje podniků jsou za 6 let (2007-2012).

Bakalářská práce je vytvořena v rámci řešení grantu Grantové agentury Jihočeské univerzity č. 79/2013/S - Modely řízení MSP

Všechna zjištěná data jsou zpracována do textu, tabulek a grafů na PC za pomoci Microsoft Word a Microsoft Excel 2007.

3.1. Použité vzorce

Produktivita

- $Produktivita\ práce = \frac{Přidaná\ hodnota}{Osobní\ náklady}$

Ukazatele rentability

- $Rentabilita\ aktiv = \frac{Čistý\ zisk}{Aktiva}$
- $Rentabilita\ vlastního\ kapitálu = \frac{Čistý\ zisk}{Vlastní\ kapitál}$

Ukazatele aktivity

- $Doba\ obratu\ zásob = \frac{Zásoby}{Tržby} * 365$
- $Doba\ obratu\ pohledávek = \frac{Pohledávky}{Tržby} * 365$
- $Doba\ obratu\ závazků = \frac{Závazky}{Tržby} * 365$

Ukazatele zadluženosti

- $Celková\ zadluženost = \frac{Celkový\ dluh\ (cizí\ zdroje)}{Celkem\ aktiva}$
- $Úrokové\ krytí = \frac{EBIT}{Nákladové\ úroky}$

Ukazatele likvidity

- $Běžná\ likvidita = \frac{Oběžná\ aktiva}{Krátkodobé\ závazky}$
- $Pohotová\ likvidita = \frac{Oběžná\ aktiva - zásoby}{Krátkodobé\ závazky}$
- $Okamžitá\ likvidita = \frac{Peněžní\ prostředky + ekvivalenty}{Okamžité\ splatné\ závazky}$

4. PRAKTICKÁ ČÁST

4.1. PRODUKTIVITA

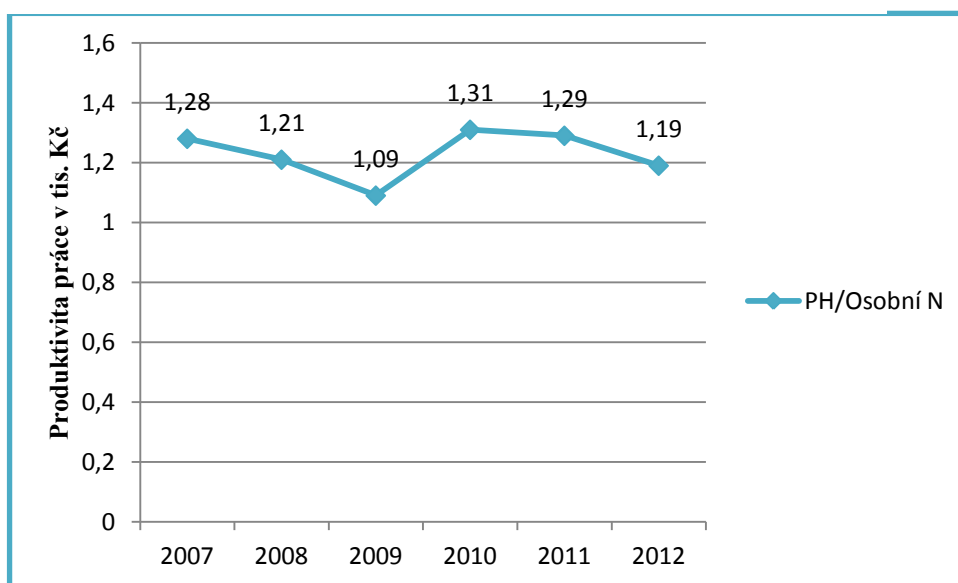
Prostřednictvím databáze podniků ALBERTINA byly získány potřebné informace pro výpočet produktivity práce.

4.1.1. Produktivita práce

Při výpočtu produktivity práce se vychází ze vztahu, který je uveden v metodice této práce. Přidaná hodnota je využita jako výstup a jako vstup osobní náklady. Tento ukazatel nám udává, kolik korun přidané hodnoty nám přinese 1 Kč osobních nákladů.

Mikropodniky:

Graf 2: Vývoj produktivity práce u mikropodniků v letech 2007 - 2012

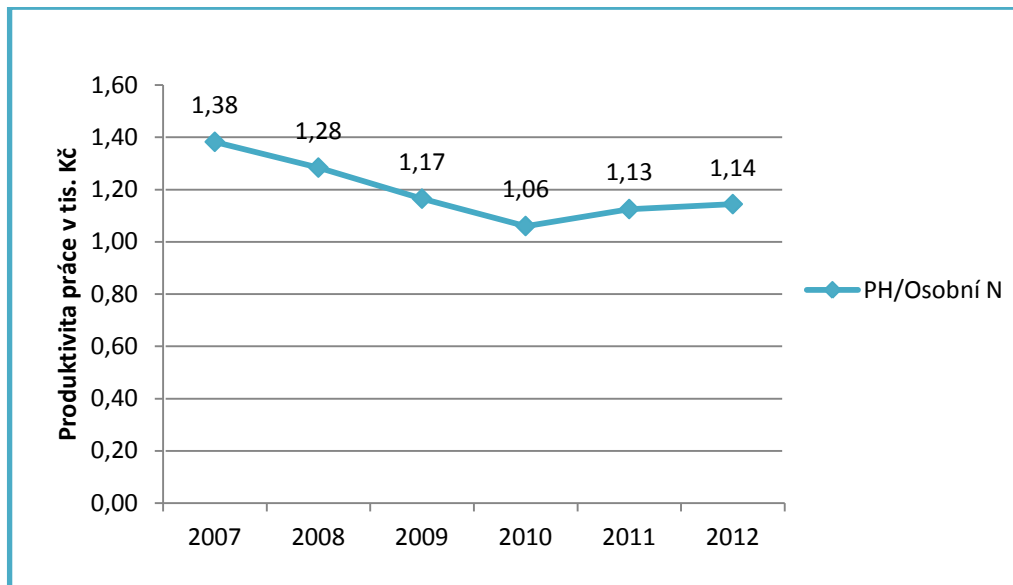

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Graf č. 2. nám ukazuje, že mikropodniky měly produktivitu práce nejnižší v roce 2009 a to 1,09 tis. Kč a nejvyšší hodnota byla hned v roce 2010 a to 1,31 tis. Kč. Od tohoto roku však produktivita práce opět klesá.

Malé podniky:

Graf 3: Vývoj produktivity práce u malých podniků v letech 2007 - 2012

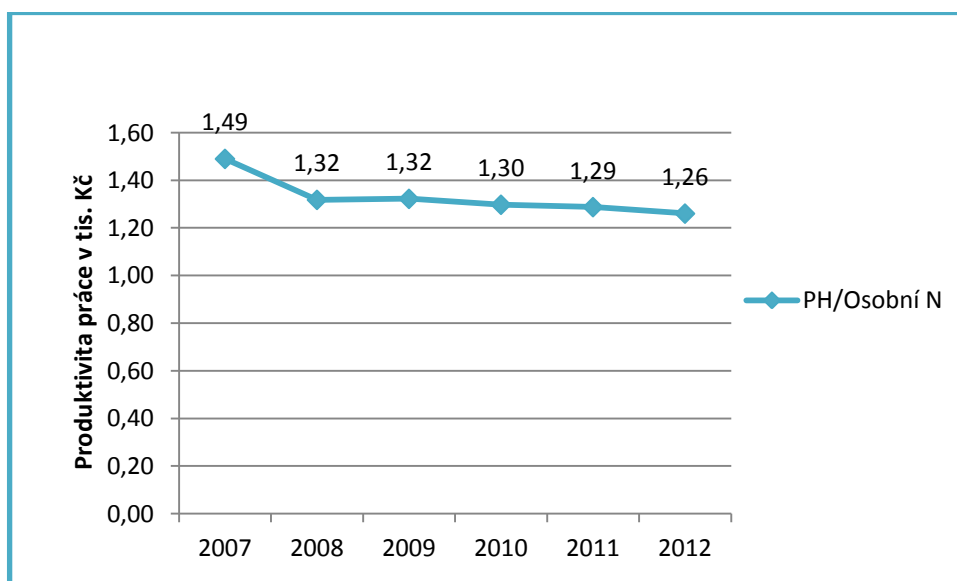

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Graf č. 3 nám ukazuje, že produktivita práce u malých podniků má jiný trend jak u mikropodniků, neboť produktivita práce je nejvyšší v roce 2007 a to 1,38 tis. Kč a v roce 2010 dosáhl tento ukazatel svého minima a to 1,06 tis. Kč, kdežto mikropodniky měly v tomto roce svoji největší produktivitu práce.

Střední podniky:

Graf 4: Vývoj produktivity práce u středních podniků v letech 2007 - 2012

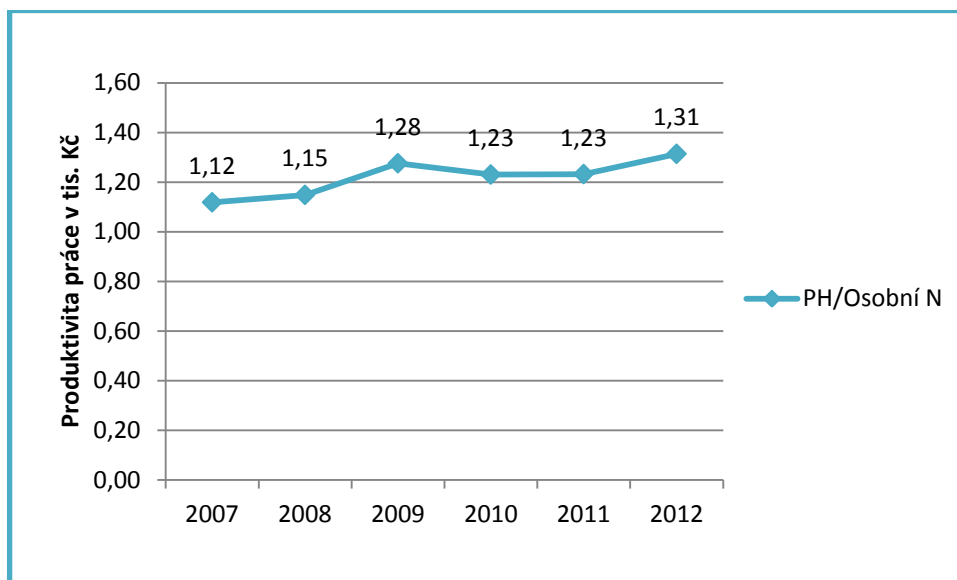

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z grafu č. 4 můžeme vidět, že střední podniky měly nejvyšší produktivitu práce v roce 2007 a to 1,49 tis. Kč a v ostatních letech se pohybuje kolem 1,3 tis. Kč, avšak neustále klesá a v roce 2012 dosahuje produktivita práce svého minima a to 1,26 tis. Kč.

Velké podniky:

Graf 5: Vývoj produktivity práce u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Graf č. 5 nám ukazuje, že velké podniky měly nejnižší produktivitu práce v roce 2007 a to 1,12 tis. Kč. Do roku 2009 tento ukazatel rostl na hodnotu 1,28 tis. Kč, avšak v roce 2010 a 2011 produktivita opět klesá a to na 1,23 tis. Kč. V roce 2012 dosahuje produktivita práce svého maxima a to s hodnotou 1,31 tis. Kč.

V příloze č. 2 můžeme vidět vývoj produktivity práce v letech 2007 – 2012 jak u mikropodniků, malých podniků, středních podniků tak i velkých podniků. V roce 2007 – 2009 nejlepší produktivitu práce měly střední podniky, v roce 2010 měly o něco málo lepší produktivitu práce mikropodniky a v roce 2011 na tom byly stejně, a dosáhly produktivity práce ve výši 1,29 tis. Kč. V roce 2012 produktivita práce u mikropodniků a malých podniků klesla, a v tomto roce největší přidanou hodnotu na osobní náklady měly velké podniky.

4.2. ANALÝZA POMĚROVÝCH UKAZATELŮ

Jedním z bodů této práce je zhodnotit ekonomickou situaci podniků. Tato část práce je zaměřena na poměrovou analýzu ukazatelů. Jsou provedeny nejdůležitější ukazatele analýzy rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity. Zkoumané období je 2007 – 2012.

4.2.1. Ukazatele rentability

V této práci jsou použity ukazatele rentabilita celkových aktiv (ROA) a rentabilita vlastního kapitálu (ROE).

Rentabilita celkových aktiv

Mikropodniky:

Tabulka 3: Rentabilita celkových aktiv u mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	2 829	245	8 251	2 675	-1 197	-5 069
Aktiva	138 858	100 819	146 510	178 564	188 903	170 806
ROA	2,04 %	0,24 %	5,63 %	1,5 %	-0,63 %	-2,97 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 3 vyplývá, že ROA od roku 2007 do roku 2008 se snižuje z 2,04 % na 0,24 %, ale v roce 2009 se zvýšila až na 5,63 %, v tomto roce také dosáhl tento ukazatel své maximum. Od tohoto roku však ukazatel trvale klesá, a v roce 2011 a 2012 spadl i do záporných čísel. Tento velký pokles byl způsoben záporným výsledkem hospodaření.

Malé podniky:

Tabulka 4: Rentabilita celkových aktiv u malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	77 092	66 760	- 11 778	- 31 121	672	13 944
Aktiva	962 093	1 172 909	1 062 696	1 098 473	1 250 836	1 345 451
ROA	8,01 %	5,69 %	-1,11 %	-2,83 %	0,05 %	1,04 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 4 ukazuje, že ukazatel ROA svého maxima dosáhl v roce 2007 a pak neustále klesá, a v roce 2009 a 2010 vykazuje dokonce i záporné hodnoty, které jsou

způsobené tím, že čistý zisk propadl do mínusu. Od roku 2011 má však tento ukazatel již pomalu rostoucí tempo.

Střední podniky:

Tabulka 5: Rentabilita celkových aktiv u středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	287 276	253 302	118 991	162 240	91 106	109 464
Aktiva	4 341 255	4 556 049	4 601 976	4 587 346	4 527 424	4 339 212
ROA	6,62 %	5,69 %	2,59 %	3,54 %	2,01 %	2,52 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 5 můžeme vyčíst, že střední podniky jsou na tom lépe jak mikro a malé podniky, neboť v žádném roce nevykazuje ukazatel ROA zápornou hodnotu. Svého maxima dosahuje v roce 2007 s hodnotou 6,62 %. Do roku 2010 vykazuje tento ukazatel nižší hodnoty, protože podniky dosahovaly menších zisků, avšak v roce 2010 opět vzrostl na 3,54 %. V roce 2011 došlo opět k poklesu, což je dáno opět velkým snížením čistého zisku. V roce 2012 se ukazatel ROA nepatrně zase zvýšil.

Velké podniky:

Tabulka 6: Rentabilita celkových aktiv u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	35 107	- 22 797	40 043	86 021	92 786	82 583
Aktiva	2 800 361	2 557 454	2 210 223	2 395 936	2 455 977	2 447 786
ROA	1,25 %	-0,89 %	1,81 %	3,59 %	3,78 %	3,37 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 6 zobrazuje, že ukazatel ROA v roce 2008 dosáhl svého minima a to až -0,89 %, díky výši čistého zisku, který spadl do záporných čísel. Další léta ukazatel rentability celkových aktiv vykazuje neustálý nárůst a dosahuje hodnoty až 3,59 %, v roce 2012 došlo jen k nepatrnému poklesu.

Z přílohy č. 3 můžeme vyčíst, jak velkou rentabilitu celkových aktiv měly mikropodniky, malé podniky, střední podniky, tak i velké podniky. Co se týká mikropodniků, největší ukazatel ROA měly v roce 2009 a to 5,63 %, ale od té doby má jejich ukazatel ROA klesající trend a v roce 2012 se dostává až do záporné hodnoty. V roce 2007 měly největší ukazatel rentability celkových aktiv malé podniky s hodnotou až 8,01 %. V letech 2009 – 2010 se tento ukazatel propadnul až na hodnotu -2,83 %, avšak v dalších letech dochází opět k nárůstu. Rentabilita celkových aktiv u středních podniků dosahuje největších hodnot v letech 2007 – 2008. V ostatních letech je tento ukazatel stabilní a pohybuje se kolem 2,5 %. Velké podniky měly v letech 2007 - 2008 rentabilitu celkových aktiv nejmenší, avšak v posledních letech jsou velké podniky, co se týká ukazatele ROA, na 1. místě, protože jejich ukazatel ROA dosahuje vyšších hodnot než u ostatních podniků.

Rentabilita vlastního kapitálu

Mikropodniky:

Tabulka 7: Rentabilita vlastního kapitálu u mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	2 829	245	8 251	2 675	-1 197	-5 069
Vlastní kapitál	45 360	33 676	71 489	87 437	80 054	71 798
ROE	6,24 %	0,73 %	11,54 %	3,06 %	-1,5 %	-7,06 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 7 můžeme vidět, že rentabilita vlastního kapitálu u mikropodniků na tom je téměř stejně jako ROA. Rok 2008 přináší pokles z 6,24 % na 0,73 % a v roce 2009 dochází opět k nárůstu a to až na 11,54 %, kde tento ukazatel dosahuje opět v tomto roce svého maxima. Od roku 2010 čistý zisk spadáva i do záporných čísel a proto klesá i ukazatel ROE, který v roce 2012 dosahuje svého minima a to -7,06 %.

Malé podniky

Tabulka 8: Rentabilita vlastního kapitálu u malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	77 092	66 760	- 11 778	- 31 121	672	13 944
Vlastní kapitál	410 695	510 783	435 337	508 203	544 436	591 580
ROE	18,77 %	13,07 %	-2,71	-6,12 %	0,12 %	2,36 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 8 nám ukazuje, že rentabilita vlastního kapitálu měla opět obdobný trend jako rentabilita celkových aktiv. Nejvyšší hodnotu měla v roce 2007 a to až 18,77 %. Následující roky její hodnoty opět klesají, kdy v roce 2010 vykazuje nejnižší hodnotu až - 6,12 %. Od roku 2011 pak dochází k nárůstu.

Střední podniky

Tabulka 9: Rentabilita vlastního kapitálu u středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	287 276	253 302	118 991	162 240	91 106	109 464
Vlastní kapitál	2 254 470	2 413 348	2 513 562	2 443 158	2 522 653	2 533 731
ROE	12,74 %	10,5 %	4,73 %	6,64 %	3,61%	4,32 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 9 nám ukazuje, že ukazatel ROE v roce 2007 dosáhl svého maxima a to 12,74 %, po další dva roky hodnota ukazatele klesá, avšak v roce 2010 došlo k malému k nárůstu. V roce 2011 došlo opět k poklesu díky snížení čistého zisku a v roce 2012 dochází opět k malému nárůstu.

Velké podniky:

Tabulka 10: Rentabilita vlastního kapitálu u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý zisk	35 107	- 22 797	40 043	86 021	92 786	82 583
Vlastní kapitál	1 638 751	1 675 104	1 668 816	1 646 572	1 648 697	1 706 685
ROE	2,14 %	- 1,36 %	2,4 %	5,22 %	5,63 %	4,84 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 10 můžeme vyčíst, že ukazatel dosahuje své nejmenší hodnoty v roce 2008 a to -1,36 %, opět z důvodu poklesu čistého zisku do záporných čísel. V letech 2009-2011 rentabilita vlastního kapitálu roste až do svého maxima 5,63 %. V roce 2012 nastal opět menší pokles na 4,84 %.

V příloze č. 4 můžeme opět vidět, jak si na tom stojí všechny podniky s rentabilitou vlastního kapitálu. V podstatě můžeme říci, že všechny ukazatelé ROE mají obdobné trendy jako ukazatelé ROA. Na začátku sledování, tudíž v roce 2007 měly největší rentabilitu vlastního kapitálu malé podniky a nejmenší velké podniky. V posledních letech jsou na tom však velké podniky nejlépe a nejhůře mikropodniky, u nichž rentabilita vlastního kapitálu klesla až na -7,06 %.

4.2.2. Ukazatele aktivity

V této práci jsou počítány tyto ukazatelé:

- doba obratu zásob
- doba obratu pohledávek
- doba obratu závazků

Doba obratu zásob

Mikropodniky:

Tabulka 11: Doba obratu zásob u mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zásoby	21 450	17 901	17 859	24 105	24 957	25 258
Tržby	205 724	188 647	133 067	162 010	165 512	151 652
Doba obratu zásob	38,06	34,64	48,99	54,31	55,04	60,79

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 11 uvádí, že u mikropodniků doba obratu zásob každým rokem roste, což není pro podniky zrovna správné, protože vznikají zbytečné náklady. Příčinou je vyšší stav zásob a čím dál tím menší tržby.

Malé podniky:

Tabulka 12: Doba obratu zásob u malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zásoby	205 241	309 783	228 783	246 006	308 624	358 692
Tržby	1 894 913	1 897 881	1 719 174	1 485 887	1 812 639	1 951 451
Doba obratu zásob	39,53	59,58	48,57	60,43	62,15	67,09

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 12 je vidět, že u malých podniků doba obratu zásob také rok co rok roste. Výjimka je akorát rok 2009, kde doba obratu zásob klesla na 48,57, což je způsobeno menším množstvím zásob.

Střední podniky:

Tabulka 13: Doba obratu zásob u středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zásoby	856 115	882 175	803 804	877 894	769 472	897 798
Tržby	6 910 256	6 292 081	5 485 156	5 474 663	5 288 592	5 135 950
Doba obratu zásob	45,22	51,17	53,49	58,53	53,11	63,80

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 13 můžeme vyčíst, že střední podniky jsou na tom obdobně jako malé podniky, tzn., doba obratu každým rokem roste, mimo roku 2011, kde doba obratu zásob nepatrně klesla.

Velké podniky:

Tabulka 14: Doba obratu zásob u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zásoby	800 830	632 749	481 427	521 175	493 660	499 747
Tržby	968 089	3 805 493	2 730 132	2 697 472	2 729 619	2 864 468
Doba obratu zásob	82,72	16,63	17,63	19,32	18,09	17,45

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 14 nám udává, že velké podniky měly největší dobu obratu zásob v roce 2007 a to 82,72, neboť měly velké množství zásob na skladě, avšak v letech 2008 – 2012 je doba obratu zásob průměrně jen 17,82, což je velice dobré.

V příloze č. 5. můžeme vidět celkový přehled o době obratu zásob u všech podniků. Jak je z grafu již zřejmé, nejlépe jsou na tom velké podniky, které mají v letech 2008 – 2012 opravdu dobré hodnoty, které průměrně činí 18 dnů. Ostatní podniky jsou na tom, co se týká doby obratu zásob stejně, a hodnoty činí kolem 50 dnů.

Doba obratu pohledávek

Účinné řízení pohledávek je významným předpokladem finančního zdraví podniku, proto by podnik měl zajistit, aby se jeho pohledávky přeměňovaly na peníze co nejrychleji.

Mikropodniky:

Tabulka 15: Doba obratu pohledávek u mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pohledávky	11 227	7 108	4 768	4 987	7 227	4 943
Tržby	205 724	188 647	133 067	162 010	165 512	151 652
Doba obratu pohledávek	19,92	13,75	13,08	11,24	15,94	11,9

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Běžná doba splatnosti bývá většinou 14 dnů, a z tabulky č. 15 můžeme tedy vidět, že mikropodniky problémy s dobou obratu pohledávek nemají.

Malé podniky:

Tabulka 16: Doba obratu pohledávek u malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pohledávky	121 145	105 199	118 277	125 495	140 293	162 048
Tržby	1 894 913	1 897 881	1 719 174	1 485 887	1 812 639	1 951 451
Doba obratu pohledávek	23,34	20,23	25,11	30,83	28,25	30,31

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 16 můžeme vidět, že malé podniky měli v letech 2007 – 2009 dobu obratu pohledávek kolem 20 dnů, avšak zbývající léta tato doba roste a to až k 30 dnům.

Střední podniky:

Tabulka 17: Doba obratu pohledávek u středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pohledávky	876 327	841 728	706 829	849 378	1 052 021	810 745
Tržby	6 910 256	6 292 081	5 485 156	5 474 663	5 288 592	5 135 950
Doba obratu pohledávek	46,29	48,83	47,03	56,63	72,61	57,62

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Střední podniky jsou na tom s dobou obratu zásob horší. V letech 2007 – 2009 doba obratu pohledávek činí kolem 47 dnů, v dalších dvou letech tato doba roste a v roce 2011 je to již 73 dní. V roce 2012 došlo k nepatrnému poklesu.

Velké podniky:

Tabulka 18: Doba obratu pohledávek u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pohledávky	324 879	253 338	195 414	242 092	287 691	272 847
Tržby	968 089	3 805 493	2 730 132	2 697 472	2 729 619	2 864 468
Doba obratu pohledávek	122,49	24,3	26,13	32,76	38,47	34,77

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 18 nám udává, že velké podniky měly největší dobu obratu pohledávek v roce 2007 a to až 122,49 dní. V letech 2008 – 2009 tato doba výrazně klesla, avšak v ostatních letech tato doba zase vzrostla a to průměrně na 35 dní.

V příloze č. 6 nám udává, že jsou na tom nejlépe mikropodniky, u kterých průměrná doba v letech 2007 – 2012 činí 14,3 dnů. Malé podniky jsou na tom relativně taky dobře, u nichž doba činí průměrně 25,8 dnů. Velké podniky, s výjimkou roku 2007, jsou na tom podobně jako malé podniky. Nejhůře jsou na tom střední podniky, které mají opravdu dlouhou dobu obratu pohledávek.

Doba obratu závazků

Mikropodniky:

Tabulka 19: Doba obratu závazků u mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Závazky	17 996	4 784	2 288	3 544	6 111	5898
Tržby	205 724	188 647	133 067	162 010	165 512	151 652
Doba obratu závazků	31,93	9,26	6,28	7,98	13,48	14,2

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

V roce 2007 činí doba obratu závazků u mikropodniků 31,93 dní, v ostatních letech je tato doba mnohem kratší. V letech 2008 – 2010 mikropodniky splácely své závazky průměrně za necelých 8 dní, v ostatních letech se tato doba nepatrně zvýšila a v roce 2012 je doba obratu závazků 14,2. Tabulka č. 19 nám tedy ukazuje, že mikropodniky kromě roku 2007 splácejí své krátkodobé závazky včas.

Malé podniky:

Tabulka 20: Doba obratu závazků u malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Závazky	125 540	116 696	112 709	101 212	144 845	196 688
Tržby	1 894 913	1 897 881	1 719 174	1 485 887	1 812 639	1 951 451
Doba obratu závazků	24,18	22,44	23,93	24,86	29,17	36,79

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Malé podniky v letech 2007 – 2011 splácely své závazky průměrně za necelých 25 dní, v roce 2012 se tato doba ještě zvýšila a to na 36,79 dní.

Střední podniky:

Tabulka 21: Doba obratu závazků u středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Závazky	785 338	697 169	588 250	705 234	745 048	520 552
Tržby	6 910 256	6 292 081	5 485 156	5 474 663	5 288 592	5 135 950
Doba obratu závazků	41,48	40,44	39,14	47,02	51,42	36,99

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 21 nám ukazuje, že střední podniky mají problém splácet včas své krátkodobé závazky, neboť se doba obratu závazků v letech 2007 – 2009 pohybuje kolem 40 dnů, v letech 2010 - 2011 tato doba ještě vzrostla až na 51,42 dnů.

Velké podniky:

Tabulka 22: Doba obratu závazků u velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Závazky	449 052	220 253	152 770	252 634	237 621	218 308
Tržby	968 089	3 805 493	2 730 132	2 697 472	2 729 619	2 864 468
Doba obratu závazků	169,31	21,13	20,42	34,18	31,77	27,82

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Velké podniky měly problém splatit své krátkodobé závazky v roce 2007, kde tato doba byla až 169,31 dnů. V dalších dvou letech došlo k velké změně, a doba obratu klesla na necelých 21 dnů. Další 3 roky se tato doba pohybuje kolem 30 dní.

V příloze č. 7 můžeme vidět, že své krátkodobé závazky splácí nejdříve opět mikropodniky a to průměrně za necelých 8 dní. Malé a velké podniky jsou na tom opět podobně, kromě tedy prvního sledového roku a své závazky splácí kolem 25 – 30 dnů. Nejhůře jsou na tom s placením svých závazků opět střední podniky, kteří splácejí své krátkodobé závazky průměrně až za necelých 43 dní.

4.2.3. Ukazatele zadluženosti

Tyto ukazatelé nám říkají, kolik majetku je financováno cizími zdroji. Udávají vztahy mezi cizími a vlastními zdroji.

V této práci jsou spočítány tyto ukazatelé:

- Celková zadluženost
- Úrokové krytí

Celková zadluženost

Mikropodniky:

Tabulka 23: Celková zadluženost mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cizí zdroje	92 921	66 818	74 437	90 590	107 669	92 809
Aktiva	138 858	100 819	146 510	178 564	188 903	170 806
Celková zadluženost	66,92 %	66,28 %	50,81 %	50,73 %	57 %	54,34 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Celková zadluženost mikropodniků v letech 2007 – 2008 se pohybuje kolem 66 %. V letech 2009 – 2010 zadluženost klesla téměř na 50 %, v dalším roce opět vzrostla na 57 % a v roce 2012 opět došlo k nepatrnému poklesu. Z tabulky č. 23 je patrné že malé podniky využívají k financování spíše cizí zdroje.

Malé podniky:

Tabulka 24: Celková zadluženost malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cizí zdroje	546 867	635 468	603 675	567 589	685 581	737 250
Aktiva	962 093	1 172 909	1 062 696	1 098 473	1 250 836	1 345 451
Celková zadluženost	56,84 %	54,18 %	56,81 %	51,67 %	54,81 %	54,80 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Celková zadluženost malých podniků se pohybuje kolem 54 %, tudíž tyto podniky využívají jak cizí zdroje, tak i vlastní.

Střední podniky:

Tabulka 25: Celková zadluženost středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cizí zdroje	2 053 742	2 120 240	2 071 477	2 127 154	1 966 998	1 752 906
Aktiva	4 341 255	4 556 049	4 601 976	4 587 346	4 527 424	4 339 212
Celková zadluženost	47,31 %	46,54 %	45,01 %	46,37 %	43,45 %	40,40 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 25 nám ukazuje, že celková zadluženost středních podniků se rok co rok nepatrně snižuje a pohybuje se kolem 45 %.

Velké podniky:

Tabulka 26: Celková zadluženost velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cizí zdroje	1 158 911	876 688	539 182	745 947	804 811	734 562
Aktiva	2 800 361	2 557 454	2 210 223	2 395 936	2 455 977	2 447 786
Celková zadluženost	41,38 %	34,28 %	24,39 %	31,13 %	32,77 %	30,01 %

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 26 je patrné, že velké podniky využívají k financování spíše vlastních zdrojů, neboť ukazatel celkové zadluženosti se pohybuje kolem 30 %.

Z přílohy č. 8 je patrné, že nejvíce vlastních zdrojů při financování využívají velké podniky a to přibližně 70 %. Zbýlých 30 % je kryto cizími zdroji. Další podniky, které využívají spíše vlastních zdrojů, než cizích, jsou střední podniky. Mezi podniky, které využívají spíše cizí zdroje, než vlastní, patří mikropodniky a malé podniky.

Úrokové krytí

Tento ukazatel nám říká, kolikrát je podnik schopen uhradit nákladové úroky z čistého zisku. Doporučené hodnoty jsou 5 – 10 krát.

Mikropodniky:

Tabulka 27: Úrokové krytí mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT	6 848	2 708	12 098	4 478	564	- 3 630
Nákladové úroky	731	584	521	997	1 218	1 059
Úrokové krytí	9,37	4,64	23,22	4,49	0,46	- 3,43

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky 27 vyplývá, že mikropodniky nemají v letech 2007 – 2010 problémy hradit nákladové úroky svým čistým ziskem. V roce 2011 a 2012 však tuto schopnost již nemají. Je to způsobeno tím, že EBIT dosahuje malé hodnoty a v roce 2012 dokonce i záporné.

Malé podniky:

Tabulka 28: Úrokové krytí malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT	108 025	92 766	11 142	- 14 965	17 522	32 070
Nákladové úroky	5 208	9 733	9 726	7 664	10 584	11 368
Úrokové krytí	20,74	9,53	1,15	- 1,95	1,66	2,82

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Malé podniky nemají problémy hradit nákladové úroky v letech 2007 – 2009. V roce 2010 se ale zisk dostal do mínusu, a tak i klesl ukazatel úrokové krytí a podnik není schopen uhradit nákladové úroky. V dalších letech se situace malých podniků zlepšuje.

Střední podniky:

Tabulka 29: Úrokové krytí středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT	423 826	338 343	206 540	231 286	150 341	154 953
Nákladové úroky	38 259	36 028	38 791	37 097	29 924	25 320
Úrokové krytí	11,08	9,39	5,32	6,23	5,02	6,12

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 29 vyplývá, že střední podniky jsou schopni hradit nákladové úroky ve všech sledovaných letech a ve všech letech splňují také doporučenou hodnotu.

Velké podniky:

Tabulka 30: Úrokové krytí velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EBIT	73 731	23 383	60 569	112 456	133 991	118 824
Nákladové úroky	34 077	30 354	12 332	9 591	14 995	13 352
Úrokové krytí	2,16	0,77	4,91	11,73	8,94	8,90

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 30 udává, že velké podniky jsou také ve všech letech schopni hradit své nákladové úroky, s výjimkou roku 2008.

Z přílohy č. 9 můžeme vidět, že v roce 2007 – 2008 na tom byly nejlépe malé podniky a v roce 2007 zisk převyšoval nákladové úroky až 20 krát. V roce 2009 měly největší ukazatel úrokového krytí mikropodniky, kdy jejich zisk převyšoval nákladové úroky až 23 krát. V dalších letech jsou na tom nejlépe velké podniky a jejich hodnoty odpovídají i doporučeným hodnotám, což je 5 – 10.

4.2.4. Ukazatelé likvidity

Ukazatelé likvidity nám říkají, jak jsou podniky schopni dostát svým závazkům. Zde jsou vypočítány 3 ukazatelé a to: běžná, pohotová a okamžitá likvidita.

Běžná likvidita

Tento ukazatel nám udává, kolikrát je podnik schopen uspokojit své věřitele, kdyby proměnil veškerá oběžná aktiva v daném okamžiku v hotovost. Doporučené hodnoty by se měly pohybovat nad 1,5.

Mikropodniky:

Tabulka 31: Běžná likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	80 849	61 346	64 879	75 210	85 208	80 654
Krátkodobé závazky	77 730	51 422	61 369	77 229	92 359	81 824
Běžná likvidita	1,04	1,19	1,06	0,97	0,92	0,99

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 31 můžeme vidět, že mikropodniky nedosahují v žádném roce doporučenou hodnotu, a proto mohou mít problémy dostát svým závazkům a můžeme tedy říci, že tyto podniky nemají k dispozici hotové prostředky, a proto nejsou schopni řádně a včas dostát svým závazkům.

Malé podniky:

Tabulka 32: Běžná likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	584 616	711 798	632 361	630 699	724 722	826 543
Krátkodobé závazky	452 109	507 321	490 129	436 948	536 318	586 509
Běžná likvidita	1,29	1,40	1,29	1,44	1,35	1,41

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

U středních podniků jsou už hodnoty vyšší, ale stále nedosahují hodnoty 1,5, a proto tyto podniky mohou mít také problémy hradit své závazky. V letech 2007 – 2008 má běžná likvidita rostoucí tendenci. V roce 2009 klesá a to na 1,29. V roce 2010 dosahuje svého maxima. V roce 2011 oběžná likvidita opět roste, v dalším roce však opět klesá.

Střední podniky:

Tabulka 33: Běžná likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	2 304 343	2 285 493	2 217 838	2 279 492	2 358 318	2 206 843
Krátkodobé závazky	1 404 939	1 370 028	1 274 057	1 357 950	1 358 024	1 257 989
Běžná likvidita	1,64	1,67	1,74	1,68	1,74	1,75

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 33 nám ukazuje, že střední podniky doporučenou hodnotu splňují ve všech sledovaných letech. V letech 2007 – 2009 má běžná likvidita rostoucí tendenci. V roce 2010 mírně klesá na 1,68, ale v dalších letech opět dochází k nárůstu. V roce 2012 jsou střední podniky uhradit své závazky 1,75krát.

Velké podniky:

Tabulka 34: Běžná likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	1 413 865	1 115 103	831 988	1 053 590	1 131 959	1 022 358
Krátkodobé závazky	1 000 182	723 414	472 416	660 498	683 206	624 828
Běžná likvidita	1,41	1,54	1,76	1,6	1,66	1,64

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Velké podniky dosahují doporučené hodnoty až od roku 2008. Běžná likvidita v letech 2008 – 2009 roste, v roce 2010 mírně klesá, v roce 2011 opět došlo k nárůstu a v roce 2012 má běžná likvidita opět klesající tendenci. "

V příloze č. 10 můžeme zjistit, jak jsou na tom podniky s běžkou likviditou. Jak už bylo zmíněno, doporučená hodnota by měla být nad 1,5, tudíž můžeme říci, že mikropodniky a malé podniky mají tyto hodnoty tak nízké, že mohou mít velké problémy s hrazením svých závazků. Střední a velké podniky doporučenou hodnotu splňují, a tak co se týká běžné likvidity, jsou na tom dobře, neboť střední podniky jsou schopni hradit své závazky průměrně 1,7krát a velké podniky 1,6krát.

Pohotová likvidita

Tento ukazatel je postaven tak, aby vyloučil nejméně likvidní část oběžných aktiv a to zásoby. Doporučené hodnoty tohoto ukazatele se pohybují v rozmezí 1 – 1,5.

Mikropodniky:

Tabulka 35: Pohotová likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obezn aktiva - zásoby	59 399	43 445	47 020	51 105	60 251	55 396
Krtkodob závazky	77 730	51 422	61 369	77 229	92 359	81 824
Pohotová likvidita	0,76	0,84	0,77	0,66	0,65	0,68

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 35 můžeme vidět, že mikropodniky nesplnj doporučenou hodnotu ani u pohotov likvidity. K doporuen hodnot se nejdvce pblzily v roce 2008, kdy pohotov likvidita má hodnotu 0,84.

Malé podniky:

Tabulka 36: Pohotová likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obezn aktiva – zásoby	452 109	507 321	490 129	436 948	536 318	586 509
Krtkodob závazky	379 375	402 015	403 578	384 693	416 098	467 851
Pohotová likvidita	0,84	0,79	0,82	0,88	0,78	0,80

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky . 36 je vidět, že střední podniky nedosahují doporuen hodnoty ani u pohotov likvidity.

Střední podniky:

Tabulka 37: Pohotová likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Obezn aktiva – zásoby	1 448 228	1 403 318	1 414 034	1 401 598	1 588 846	522 611
Krtkodob závazky	1 404 939	1 370 028	1 274 057	1 357 950	1 358 024	1 257 989
Pohotová likvidita	1,03	1,02	1,11	1,03	1,17	0,42

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Tabulka č. 37 nm udává, že střední podniky jsou schopni hradit své závazky ve vsch letech, mimo roku 2012, neboť rok 2012 vykazuje hodnotu pohotov likvidity 0,42. Tento pokles je způsoben malm množstvím oběžných aktiv snien o zásoby.

Velké podniky:

Tabulka 38: Pohotová likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva-zásoby	613 035	482 354	350 561	532 415	638 299	522 611
Krátkodobé závazky	1 000 182	723 414	472 416	660 498	683 206	624 828
Pohotová likvidita	0,61	0,67	0,74	0,81	0,93	0,84

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Pohotová likvidita u velkých podniků doporučenou hodnotu nespĺňuje v žádném sledovaném roce. Pohotová likvidita má v letech 2007 – 2011 sice rostoucí tendenci, ale hodnota se pohybuje nízko, a proto velké podniky mohou být problémy hradit své závazky.

Doporučená hodnota u pohotové likvidity se pohybuje v rozmezí 1 – 1,5. Z přílohy č. 11 můžeme vidět, že tyto hodnoty splňují pouze střední podniky, i když v roce 2012 tato pohotová likvidita výrazně klesla na hodnotu 0,42 a v tomto roce mohou mít střední podniky problém hradit své závazky.

Pohotovou likviditu je důležité porovnat s běžnou likviditou, je-li výrazně nižší, tak to znamená, že podniky mají nadměrné množství zásob v aktivech. Z grafů č. 14 a 15 můžeme vidět, že pohotová likvidita podniků je nižší než běžná likvidita, a to obzvlášť u velkých podniků.

Okamžitá likvidita

Tento ukazatel je nejpřesnější z těchto 3 ukazatelů. Okamžitá likvidita je schopnost okamžitě hradit své splatné závazky. Doporučená hodnota se uvádí minimálně 0,2 a neměl by vyjít pod 1, jinak by nebyly využity peněžní prostředky.

Mikropodniky:

Tabulka 39: Okamžitá likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobý finanční majetek	21 879	17 833	22 809	23 017	30 275	24 07
Krátk. závazky z obch. styku	17 996	4 784	2 288	3 544	6 111	5 898
Okamžitá likvidita	1,22	3,73	9,97	6,49	4,95	4,07

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulky č. 39 můžeme vidět, že mikropodniky jsou sice schopni hradit své splatné závazky, ale v letech 2008 – 2012 tento ukazatel vykazuje opravdu vysoké hodnoty, a proto podniky nevyužívají plně své peněžní prostředky.

Malé podniky:

Tabulka 40: Okamžitá likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobý finanční majetek	124 776	131 286	100 285	101 884	122 099	139 315
Krátk. závazky z obch. styku	125 540	116 696	112 709	101 212	144 845	196 688
Okamžitá likvidita	0,99	1,13	0,89	1,01	0,84	0,71

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Střední podniky:

Tabulka 41: Okamžitá likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobý finanční majetek	331 824	336 063	380 989	320 164	351 239	316 628
Krátk. závazky z obch. styku	785 338	697 169	588 250	705 234	745 048	520 552
Okamžitá likvidita	0,42	0,48	0,65	0,45	0,47	0,61

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Z tabulek č. 40 a 41 můžeme vyčíst, že malé i střední podniky mají svou okamžitou likviditu velmi dobrou a navíc i plně využívají své peněžní prostředky.

Velké podniky:

Tabulka 42: Okamžitá likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012

Položka v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobý finanční majetek	61 091	93 728	84 312	176 471	181 236	104 191
Krátk. závazky z obch. styku	449 052	220 253	152 770	252 634	237 621	218 308
Okamžitá likvidita	0,14	0,43	0,55	0,70	0,76	0,48

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Velké podniky jsou schopni okamžitě hradit své závazky v letech 2008 – 2012. V prvním roce, tzn. v roce 2007, však tuto schopnost nemají, protože hodnota okamžité

je 0,14. Tato nízká hodnota je způsobena velkým množstvím závazků, jejichž hodnota je až 2krát větší než v ostatních letech.

Příloha č. 12 nám udává, jak jsou podniky schopni hradit okamžitě své závazky, přičemž doporučená hodnota dolní hranice je minimálně 0,2. Z grafu tedy můžeme vyčíst, že tuto hodnotu splňují všechny podniky ve všech letech, kromě velkých podniků v roce 2007, kdy hodnota ukazatele okamžitá likvidita je 0,14. U tohoto ukazatele se však uvádí i maximální hranice a to 1, neboť pokud je hodnota nad 1, znamená to, že podnik své peněžní prostředky nevyužívá plně. Na základě toho můžeme z tohoto grafu vyčíst, že se to týká mikropodniků, neboť jejich hodnoty jsou příliš vysoké a dosahují hodnoty až 9,97.

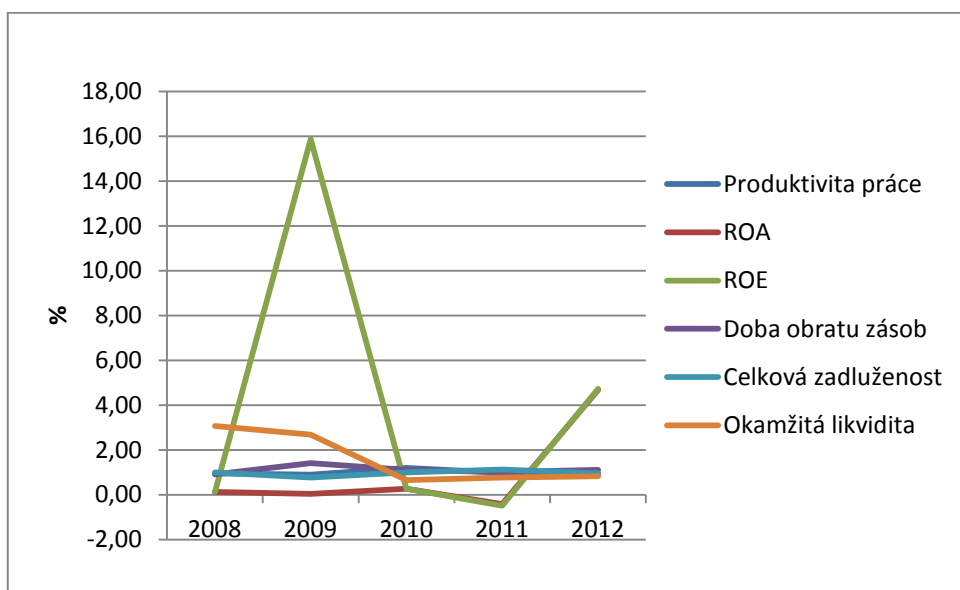
4.3. POSOUZENÍ VZTAHU MEZI PRODUKTIVITOU PRÁCE A EKONOMICKOU SITUACÍ PODNIKŮ

Poslední část práce se zabývá posouzením vztahu mezi produktivitou práce a ekonomickou situací daných podniků. Závěrečné vyhodnocení je provedeno z dat meziročního tempa růstu, aby tato data byla uvedena ve shodných jednotkách, v tomto případě v %.

Vztah sledovaných proměnných je zobrazen pomocí grafického vývoje, aby bylo možné vidět, zda se jedná o obdobný vývoj. Vývoj sledovaných veličin je vyhodnocen v období 6 let, a to 2007 – 2012.

Mikropodniky:

Graf 6: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u mikropodniků

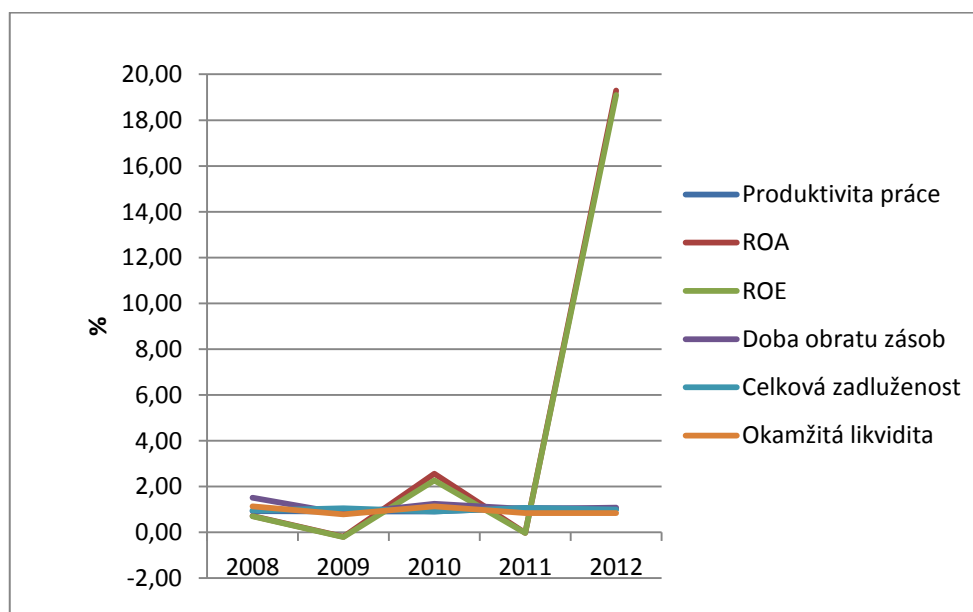
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

V grafu č. 6 můžeme vidět, jaký má vztah produktivita práce k ostatním veličinám. Meziroční tempo růstu produktivity práce je poměrně vyrovnaný, jen od roku 2011 dochází k nepatrnému poklesu. Meziroční tempo růstu rentability celkových aktiv můžeme říci, že je také vyrovnaný do roku 2010. V dalším roce dochází k poklesu a v dalším roce k rapidnímu růstu. Meziroční tempo růstu rentability vlastního kapitálu má naprosto opačný vývoj oproti meziročnímu tempu růstu produktivity práce. U obratu celkových zásob můžeme říci, že má téměř stejný vývoj jako produktivita práce, s výjimkou roku 2010, kde došlo u obratu celkových zásob k nepatrnému snížení

a u produktivity práce ke zvýšení. Co se týká s posouzením vztahu mezi produktivitou práce a celkovou zadlužeností, můžeme říci, že mají také obdobný vývoj, s výjimkou roku 2011, kde celková zadluženost se mírně zvýšila a produktivita práce klesla. Meziroční vývoj okamžité likvidity je shodný s meziročním vývojem produktivity práce, s výjimkou v letech 2009 – 2010, kde u okamžité likvidity dochází k poklesu.

Malé podniky:

Graf 7: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u malých podniků

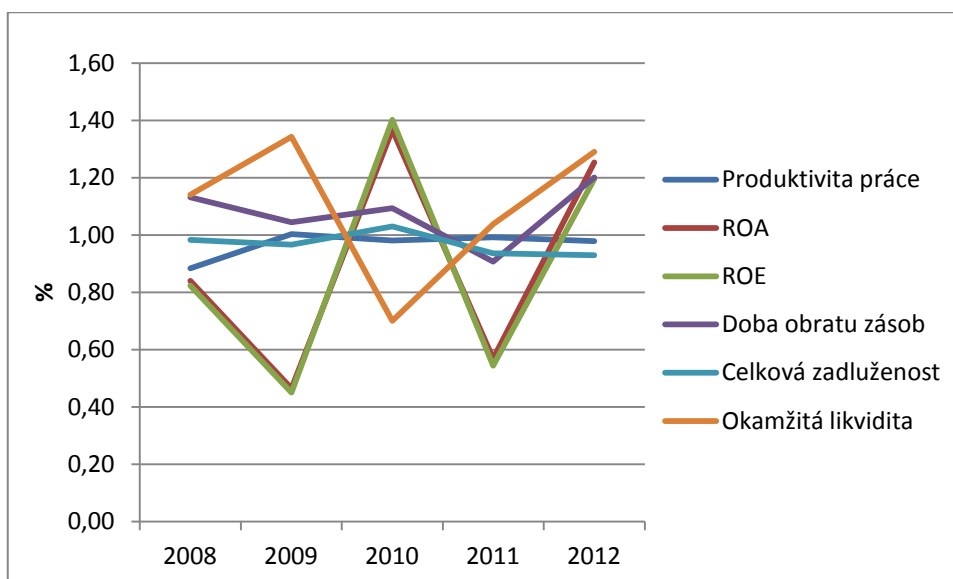

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

U malých podniků, jak můžeme vidět v příloze č. 14 je meziroční tempo růstu produktivity práce shodný s meziročním tempem růstu okamžité likvidity, celkové zadluženosti a doby obraty zásob. Jsou tam jen nepatrné výkyvy, jinak mají všechny tyto veličiny stejný vývoj. Meziroční tempo růstu rentability celkových aktiv a rentability vlastního kapitálu je úplně stejný, ale co se týká srovnání s meziročním tempem růstu produktivity práce, mají zcela opačný vývoj. Mezi období 2008 – 2009 je výjimka, kdy můžeme říci, že se přibližuje ke stejnému vývoji.

Střední podniky:

Graf 8: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u středních podniků

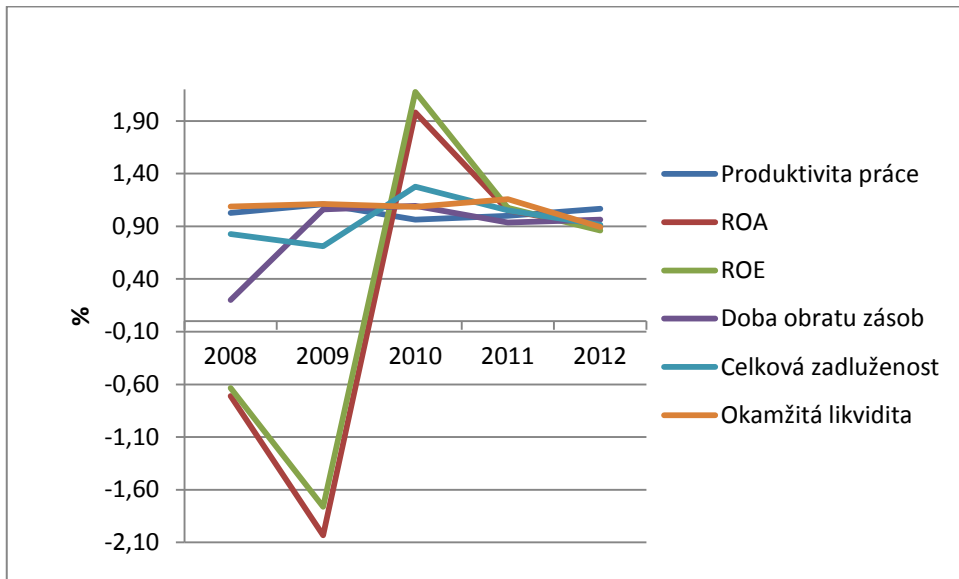

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

V grafu č. 8 můžeme vidět srovnání vývoje produktivity práce a jiných veličin u středních podniků. Meziroční tempo růstu produktivity práce středních podniků každým rokem klesá nebo roste, ale jen nepatrně, proto je produktivita práce vcelku vyrovnaná. V roce 2010 mírně roste, v dalším roce klesá, v roce 2011 opět roste a v roce 2012 opět dochází k poklesu. Pokud budeme srovnávat tento vývoj s vývojem rentability celkových aktiv a rentability vlastního kapitálu, musíme říci, že tato rentabilita má úplně opačný vývoj. V letech, když produktivita práce roste, rentabilita aktiv i kapitálu klesá a opačně. Stejný vývoj má i doba obratu zásob. Celková zadluženost má také stejný vývoj jako rentabilita aktiv a kapitálu, s výjimkou roku 2012, kdy celková zadluženost klesá. Okamžitá likvidita má jako jediná stejný vývoj jako produktivita práce. Jedinou výjimkou je rok 2012, kdy okamžitá likvidita roste, zatímco produktivita práce klesá.

Velké podniky:

Graf 9: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u velkých podniků

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Graf č. 9 udává vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin velkých podniků. Z tohoto grafu je již zřejmé, že meziroční tempo růstu produktivity práce má naprosto opačný vývoj oproti meziročnímu tempu růstu rentability celkových aktiv a rentability vlastního kapitálu. Co se týká doby obratu zásob, v letech 2008 – 2009 je vývoj stejný a obě veličiny rostou. V dalších letech mají opačný vývoj a v posledním roce obě dvě veličiny rostou. Meziroční tempo růstu okamžité likvidity je shodný s meziročním tempem růstu produktivity práce ve všech sledovaných letech, kromě posledního roku, kde produktivita práce se zvyšuje a okamžitá likvidita snižuje. Vztah mezi produktivitou práce a celkovou zadlužeností není, neboť když produktivita práce roste, celková zadluženost klesá a opačně.

5. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá produktivitou výrobních podniků. Hlavním cílem je zhodnotit produktivitu práce ve výrobních podnicích ve vybraném odvětví (Zpracovatelský průmysl – Výroba nábytku) a posoudit vztah mezi produktivitou práce a ekonomickou situací podniků. Práce se dělí na dvě hlavní části, a to na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části bylo využito odborné literatury a internetových stránek, které se zabývají danou problematikou. Z literárního přehledu se dá vyčíst, co je to produktivita, jak se měří a jaké jsou metody výpočtu. Dále tento přehled vystihuje finanční analýzu a její poměrové ukazatele. Na konci této části byl charakterizován zpracovatelský průmysl a rozdělení podniků na mikropodniky, malé podniky, střední podniky a velké podniky.

Začátek praktické části je zaměřen na produktivitu práce těchto podniků. Mikropodniky měly přidanou hodnotu na osobní náklady nejnižší v roce 2009 a to pouhých 1,09 tis Kč, tzn., že jedna koruna vyplacených mezd zajistila 1,09 tis. Kč přidané hodnoty. Nejvyšší hodnotu měly v roce 2010 a to 1,31 tis. Kč ale v dalších letech tato přidaná hodnota na osobní náklady opět klesá. Malé podniky, co se týká produktivity práce, také nejsou na tom nejlépe. Největší hodnotu měly v roce 2007 a to 1,38 tis. Kč, do roku 2010 ten ukazatel klesá, v dalších letech sice dochází k nárůstu, ale jedna koruna vyplaceným mezd zajistí pouhých 1,14 tis. Kč přidané hodnoty. Co se týká středních podniků, nejvyšší hodnotu měli také v roce 2007 a to 1,49 tis Kč, ale od tohoto roku tato přidaná hodnota na osobní náklady neustále klesá. U velkých podniků, můžeme říci, že produktivita práce má rostoucí tendenci, kromě v letech 2009 – 2010, kde tato produktivita mírně klesá.

Poté se práce zabývá finanční analýzou, která vystihuje finanční situaci podniků. Bylo pracováno s ukazateli rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity.

Mikropodniky měly nejvyšší rentability celkových aktiv v roce 2009 a to 5,63 %, od tohoto roku tento ukazatel neustále klesá a v posledních dvou letech se dostává i do záporných čísel až - 2,97 %. Malé podniky na tom byly nejlépe v roce 2007, kdy jejich rentabilita celkových aktiv vykazovala hodnotu až 8,01 %. V dalších letech však tato výnosnost klesá a v letech 2009 – 2010 spadá do záporných čísel a to až -

2,83 %. V dalších letech dochází ke zlepšení. Rentabilita celkových aktiv u středních podniků dosahuje největších hodnot v letech 2007 – 2008. V ostatních letech je tento ukazatel stabilní a pohybuje se kolem 2,5 %. Velké podniky měli v letech 2007 - 2008 rentabilitu celkových aktiv nejmenší, avšak v posledních letech jsou velké podniky, co se týká ukazatele ROA, nejlépe.

Co se týká ukazatele rentability vlastního kapitálu, tento ukazatel má ve všech letech u všech podniků stejné trendy, jako rentabilita celkových aktiv. Mikropodniky dosáhly nejvyšší této rentability v roce 2007 ale v letech 2011 – 2012 rentabilita vlastního kapitálu spadla do záporných čísel. Malé podniky měly opět zápornou rentabilitu vlastního kapitálu v letech 2009 – 2010. Rentabilita celkového kapitálu u středních podniků má proměnlivý trend. Jeden rok vykazuje zvýšení, a další rok opět snížení. Velké podniky v prvních třech letech vykazují nízkou rentabilitu vlastního kapitálu, avšak v dalších letech mají ROE nejvyšší.

Nejlepší doby obratu zásob mají velké podniky a to pouhých 18 dní. Ostatní podniky jsou na tom stejně a zásoby se jim obrací průměrně až za 50 dní, což není moc dobré, protože pak mají zbytečné náklady. Doba obratu pohledávek u mikropodniků je průměrně 14,3 dnů, co je velice dobré. U malých podniků činí tato doba průměrně 25,8 dnů, což není také až tak zlé. Podobně jsou na tom také velké podniky, s výjimkou roku 2007, ve kterém tato doba byla opravdu vysoká. Střední podniky jsou na tom ohledně doby obratu pohledávek nejhůře, neboť u nichž tato doba činí i 73 dnů. Ukazatel doby obratu závazků vyhodnotil, že mikropodniky splácejí své závazky jako jediný včas. Ostatní podniky své závazky splácejí se zpožděním, např. střední podniky své závazky splácejí přibližně až za 40 dnů.

Při vyhodnocení ukazatele celkové zadluženosti bylo zjištěno, že mikropodniky a malé podniky využívají spíše cizích zdrojů, než vlastních, zatímco střední podniky a velké podniky využívají spíše vlastní zdroje. Nejvyšší celková zadluženost u mikropodniků byla v roce 2007 a to 66, 2 % a malé podniky dosahovaly nejvyšší zadluženosti v roce 2008 a to 56, 84 %. Z výpočtu úrokového krytí je patrné, že mikropodniky mají problémy splácet své nákladového úroky z čistého zisku v letech 2011 – 2012 a malé podniky v roce 2010. Střední a velké podniky jsou schopni splácet své nákladové úroky každý rok, s výjimkou velkých podniků v roce 2008.

Ukazatel okamžité likvidity vyhodnotil, že všechny podniky jsou schopni splácet své okamžité závazky. Při vyhodnocení ukazatele běžné likvidity však bylo zjištěno, že schopnost splácet krátkodobé závazky nemají mikropodniky a malé podniky. Dále bylo také zjištěno, že všechny podniky, hlavně velké, mají velké množství zásob v aktivech.

Poslední část se zabývá propojením předchozích kapitol. Vztah sledovaných proměnných je zobrazen pomocí grafického vývoje, aby bylo možno vidět, zda se jedná o obdobné vývoje. Co se týká mikropodniků, bylo zjištěno, že meziroční tempo růstu produktivity práce není shodný s meziročním tempem růstu rentability celkových aktiv a rentability vlastního kapitálu. S ostatními proměnnými můžeme říci, že meziroční tempo růstu produktivity práce je shodný. Meziroční tempo růstu produktivity práce malých podniků je také shodný s meziročním tempem růstu doby obratu zásob, celkové zadluženosti a okamžité likvidity. Vývoj rentability celkových aktiv a vlastního kapitálu je opět opačný, s výjimkou v letech 2008 – 2009. U středních podniků bylo zjištěno, že meziroční tempo růstu produktivity práce je shodný jen s meziročním tempem růstu okamžité likvidity. Ostatní proměnné mají zcela opačný vývoj, tzn., když produktivita práce roste, ostatní proměnné klesají a opačně. Co se týká velkých podniků, bylo zjištěno, že meziroční tempo růstu produktivity práce je shodný s meziročním tempem růstu doby obratu zásob, s výjimkou v letech 2010 – 2011. Dále je také shodný s meziročním tempem růstu okamžité likvidity, s výjimkou posledního roku.

6. SUMMARY

The bachelor thesis deals with the productivity of production enterprises, the main goal is to evaluate productivity of labor in manufacturing enterprises in selected sectors and to assess the relation between labor productivity and economic situation of enterprises. The thesis is divided into three parts. The first part presents the theoretical concepts that relate to productivity and financial analysis. It is also characterized by the manufacturing industry and distribution of enterprises on micro enterprises, small businesses, medium businesses and large enterprises. In the methodology is contained some methods that are used in the practical part. At the beginning of the practical part is first processed and evaluated the productivity of labour and capital. The next chapter of this thesis focuses on the financial situation of enterprises which are calculated indicators of profitability, activity, leverage and liquidity. At the end of the practical part is evaluated the relation between productivity and economic situation of enterprises. All data measured in the thesis are drawn from the database of enterprises ALBERTINA for the period 2007 - 2012.

Keywords: productivity of labour, productivity of capital, financial analysis

7. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

1. Coelli, T. (2005). *An Introduction to Efficiency and Productivity Analysis* (2nd ed.). New York: Springer.
2. Novotná, M. & Volek, T. (2008). *Měření efektivnosti využívání výrobních faktorů v souvislostech*. JU v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta.
3. Kavan, M. (2002). *Výrobní a provozní management*. Praha: Grada.
4. Synek, M. (2011). *Manažerská ekonomika* (5th ed.). Praha: Grada.
5. Synek, M. & Kislingerová, E. (2010). *Podniková ekonomika* (5th ed.). Praha: C.H.Beck.
6. Sedláček, J. (2011). *Finanční analýza* (2nd ed.). Brno: Computer Press.
7. Valach, J. (1999). *Finanční řízení podniku* (2nd ed.). Praha: Ekopress.
8. Grünwald, R. & Holečková, J. (2009). *Finanční analýza a plánování podniku*. Praha: Ekopress.
9. Kislingerová, E. (2010). *Manažerské finance* (3rd ed.). Praha: C.H.Beck.
10. Holečková, J. (2008). *Finanční analýza firmy*. Praha: Aspi.
11. Bláha, Z. & Jindřichovská, I. (2006). *Jak posoudit finanční zdraví firmy* (3rd ed.). Praha: Management Press.

Internetové zdroje:

1. Klasifikace ekonomických činností. (2014). Dostupné z:
<http://apl.czso.cz/iSMS/klaspol.jsp?kodklas=80004&kodcis=5103&ciselid=294356>
2. Metainformace k hodnotě číselníku. (2014). Dostupné z:
http://vdb.czso.cz/vdbvo/mi/mi_cishod.jsp?kodcis=5104&kodzaz=31&kodjaz=203&app=vdb
3. Pomůcka pro určení velikosti podniku. (2014) Dostupné z:
<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Operacni-programy-Praha/OP-Praha-Adaptabilita/Novinky/Pomucka-pro-urceni-velikosti-podniku>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled hlavních měr produktivity.....	5
Tabulka 2: Rozdíl mezi národohospodářským a podnikovým pohledem na výrobní faktory	9
Tabulka 3: Rentabilita celkových aktiv u mikropodniků v letech 2007 - 2012	31
Tabulka 4: Rentabilita celkových aktiv u malých podniků v letech 2007 - 2012	31
Tabulka 5: Rentabilita celkových aktiv u středních podniků v letech 2007 - 2012	32
Tabulka 6: Rentabilita celkových aktiv u velkých podniků v letech 2007 - 2012	32
Tabulka 7: Rentabilita vlastního kapitálu u mikropodniků v letech 2007 - 2012	33
Tabulka 8: Rentabilita vlastního kapitálu u malých podniků v letech 2007 - 2012	33
Tabulka 9: Rentabilita vlastního kapitálu u středních podniků v letech 2007 - 2012	34
Tabulka 10: Rentabilita vlastního kapitálu u velkých podniků v letech 2007 - 2012	34
Tabulka 11: Doba obratu zásob u mikropodniků v letech 2007 - 2012	35
Tabulka 12: Doba obratu zásob u malých podniků v letech 2007 - 2012	35
Tabulka 13: Doba obratu zásob u středních podniků v letech 2007 - 2012	36
Tabulka 14: Doba obratu zásob u velkých podniků v letech 2007 - 2012	36
Tabulka 15: Doba obratu pohledávek u mikropodniků v letech 2007 - 2012	37
Tabulka 16: Doba obratu pohledávek u malých podniků v letech 2007 - 2012.....	37
Tabulka 17: Doba obratu pohledávek u středních podniků v letech 2007 - 2012.....	37
Tabulka 18: Doba obratu pohledávek u velkých podniků v letech 2007 - 2012.....	38
Tabulka 19: Doba obratu závazků u mikropodniků v letech 2007 - 2012	38
Tabulka 20: Doba obratu závazků u malých podniků v letech 2007 - 2012	39
Tabulka 21: Doba obratu závazků u středních podniků v letech 2007 - 2012	39
Tabulka 22: Doba obratu závazků u velkých podniků v letech 2007 - 2012	39
Tabulka 23: Celková zadluženost mikropodniků v letech 2007 - 2012	40
Tabulka 24: Celková zadluženost malých podniků v letech 2007 - 2012.....	41
Tabulka 25: Celková zadluženost středních podniků v letech 2007 - 2012	41
Tabulka 26: Celková zadluženost velkých podniků v letech 2007 - 2012.....	41
Tabulka 27: Úrokové krytí mikropodniků v letech 2007 - 2012.....	42
Tabulka 28: Úrokové krytí malých podniků v letech 2007 - 2012	42
Tabulka 29: Úrokové krytí středních podniků v letech 2007 - 2012.....	43
Tabulka 30: Úrokové krytí velkých podniků v letech 2007 - 2012.....	43
Tabulka 31: Běžná likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012.....	44
Tabulka 32: Běžná likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012.....	44
Tabulka 33: Běžná likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012.....	45
Tabulka 34: Běžná likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012.....	45
Tabulka 35: Pohotová likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012.....	46
Tabulka 36: Pohotová likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012.....	46
Tabulka 37: Pohotová likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012.....	46
Tabulka 38: Pohotová likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012.....	47
Tabulka 39: Okamžitá likvidita mikropodniků v letech 2007 - 2012	47
Tabulka 40: Okamžitá likvidita malých podniků v letech 2007 - 2012	48
Tabulka 41: Okamžitá likvidita středních podniků v letech 2007 - 2012	48
Tabulka 42: Okamžitá likvidita velkých podniků v letech 2007 - 2012	48

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Podíly jednotlivých oddílů ZP na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v roce 2012.....	23
Graf 2: Vývoj produktivity práce u mikropodniků v letech 2007 - 2012.....	28
Graf 3: Vývoj produktivity práce u malých podniků v letech 2007 - 2012	29
Graf 4: Vývoj produktivity práce u středních podniků v letech 2007 - 2012	29
Graf 5: Vývoj produktivity práce u velkých podniků v letech 2007 - 2012	30
Graf 6: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u mikropodniků.....	50
Graf 7: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u malých podniků	51
Graf 8: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u středních podniků	52
Graf 9: Vzájemný vztah mezi produktivitou práce a ostatních veličin u velkých podniků	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dělení zpracovatelského průmyslu

Příloha 2: Produktivita práce v letech 2007 – 2012

Příloha 3: Rentabilita celkových aktiv v letech 2007 – 2012

Příloha 4: Rentabilita vlastního kapitálu v letech 2007 – 2012

Příloha 5: Doba obratu zásob v letech 2007 – 2012

Příloha 6: Doba obratu pohledávek v letech 2007 – 2012

Příloha 7: Doba obratu závazků v letech 2007 – 2012

Příloha 8: Celková zadluženost v letech 2007 – 2012

Příloha 9: Úrokové krytí v letech 2007 – 2012

Příloha 10: Běžná likvidita v letech 2007 – 2012

Příloha 11: Pohotová likvidita v letech 2007 – 2012

Příloha 12: Okamžitá likvidita v letech 2007 – 2012

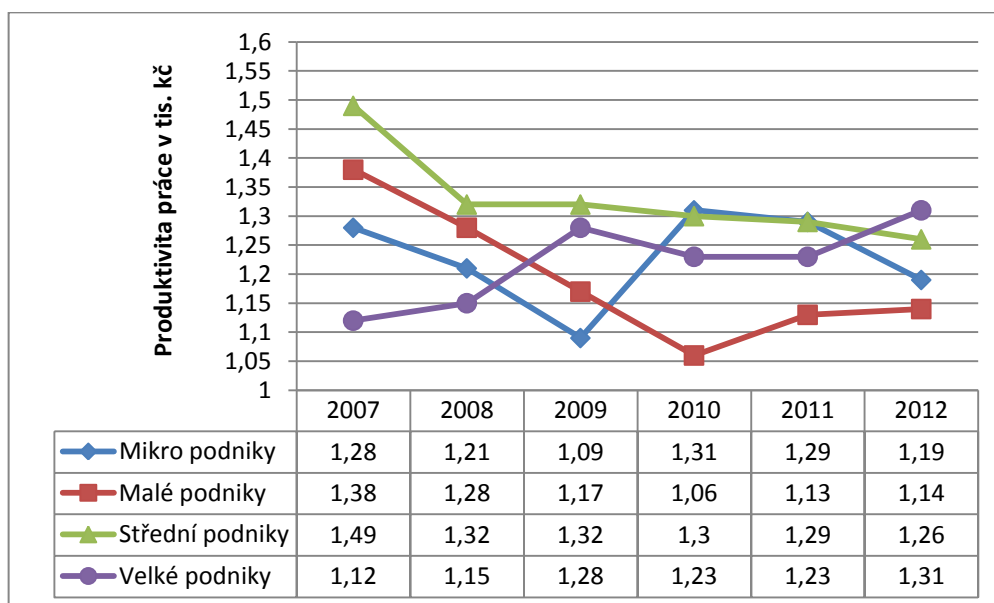
PŘÍLOHY

Příloha 1: Dělení zpracovatelského průmyslu

Sekce C – Zpracovatelský průmysl	
Oddíl	Název
10	Výroba potravinářských výrobků
11	Výroba nápojů
12	Výroba tabákových výrobků
13	Výroba textilií
14	Výroba oděvů
15	Výroba usní a souvisejících výrobků
16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkovaných a slaměných výrobků, kromě nábytku
17	Výroba papírů a výrobků z papíru
18	Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů
20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
22	Výroba pryžových a plastových výrobků
23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů, slévárenství
25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě strojů a zařízení
26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
27	Výroba elektrických zařízení
28	Výroba strojů a zařízení jinde neuvedených
29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů
30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení
31	Výroba nábytku
32	Ostatní zpracovatelský průmysl
33	Opravy a instalace strojů a zařízení

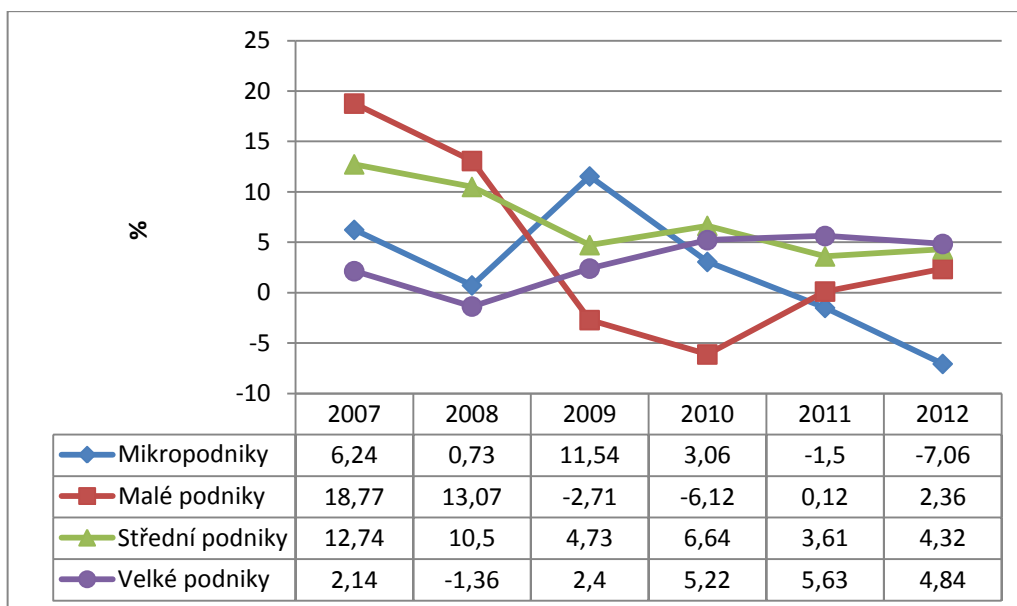
Zdroj: MPO 2012

Příloha 2: Vývoj produktivity práce v letech 2007 - 2012

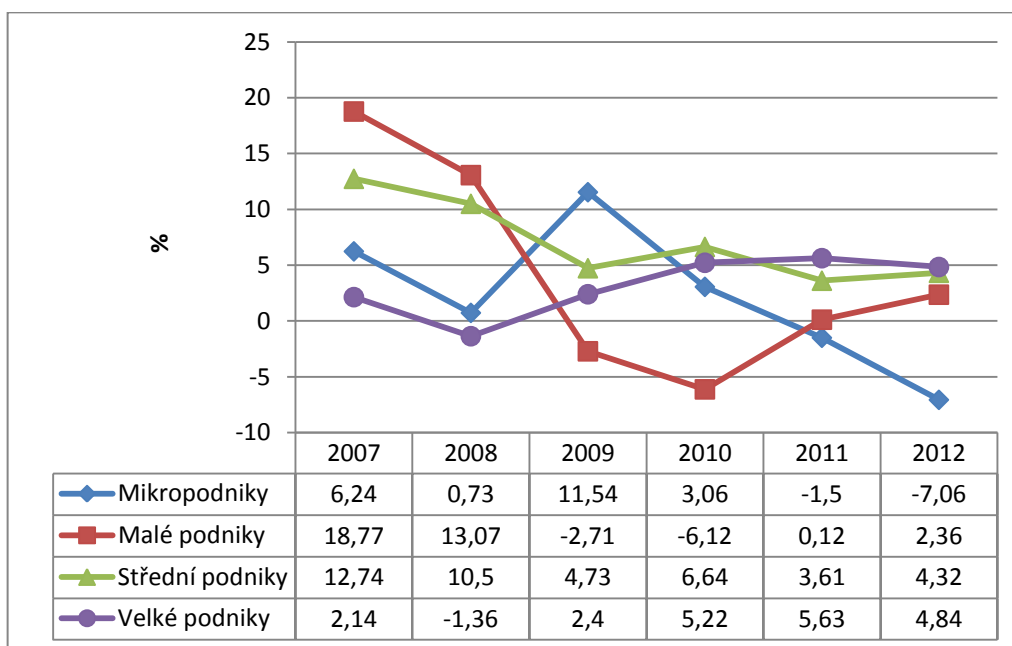
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 3: Rentabilita celkových aktiv v letech 2007 – 2012

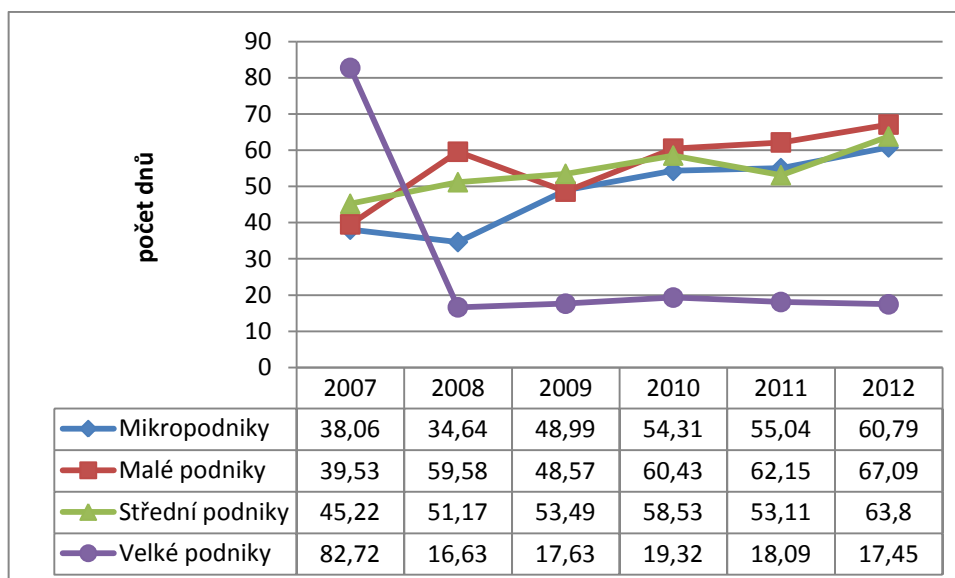
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 4: Rentabilita vlastního kapitálu v letech 2007 – 2012

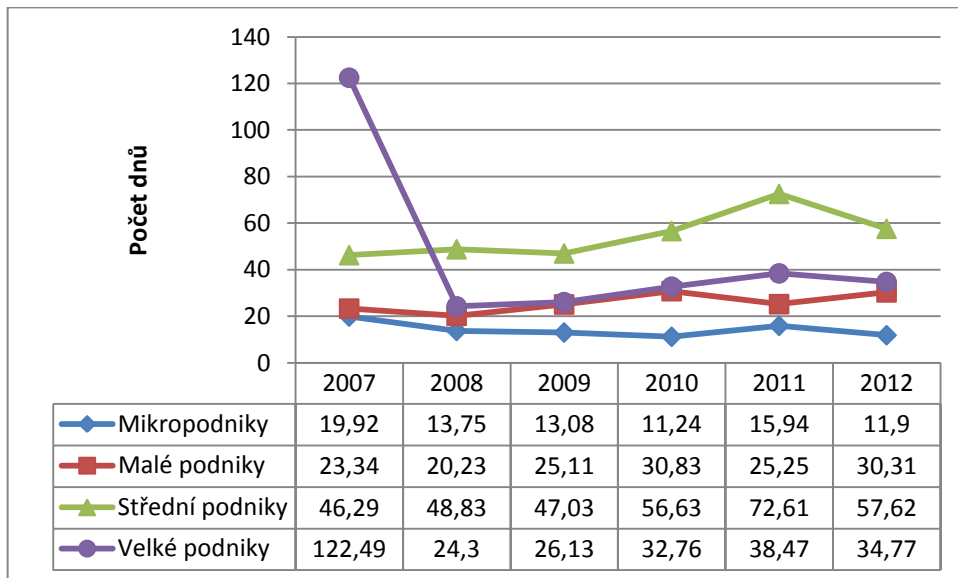
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 5: Doba obratu zásob v letech 2007 – 2012

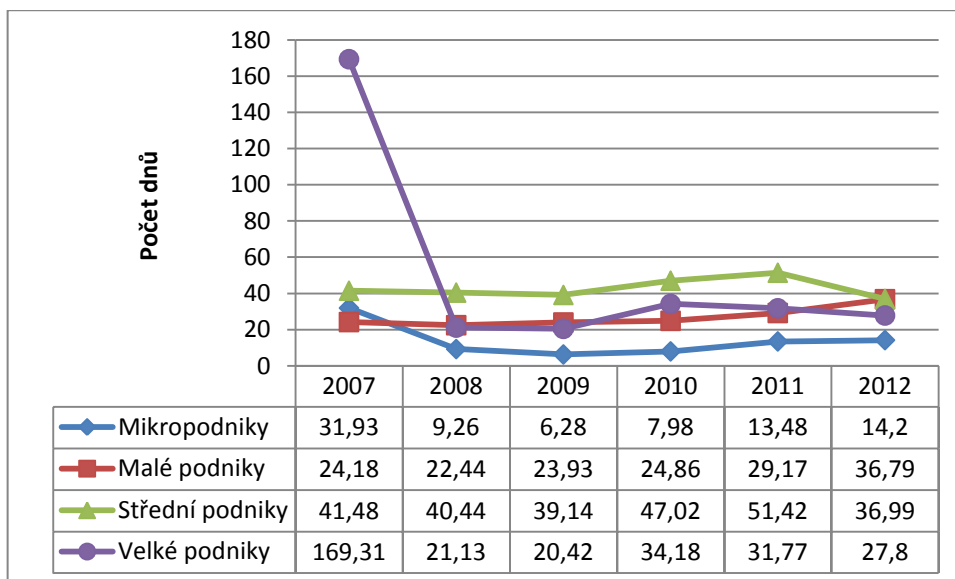
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 6: Doba obratu pohledávek v letech 2007 - 2012

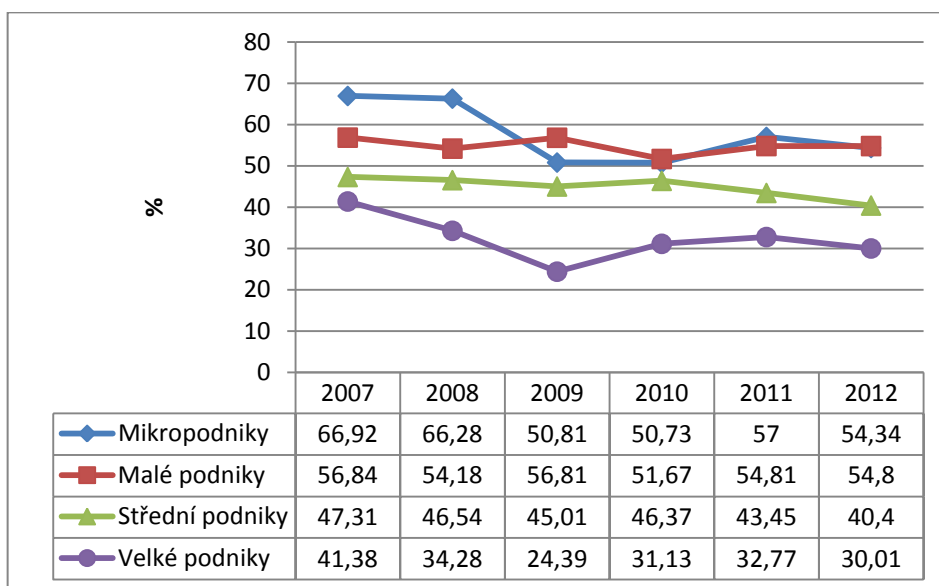
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 7: Doba obratu závazků v letech 2007 – 2012

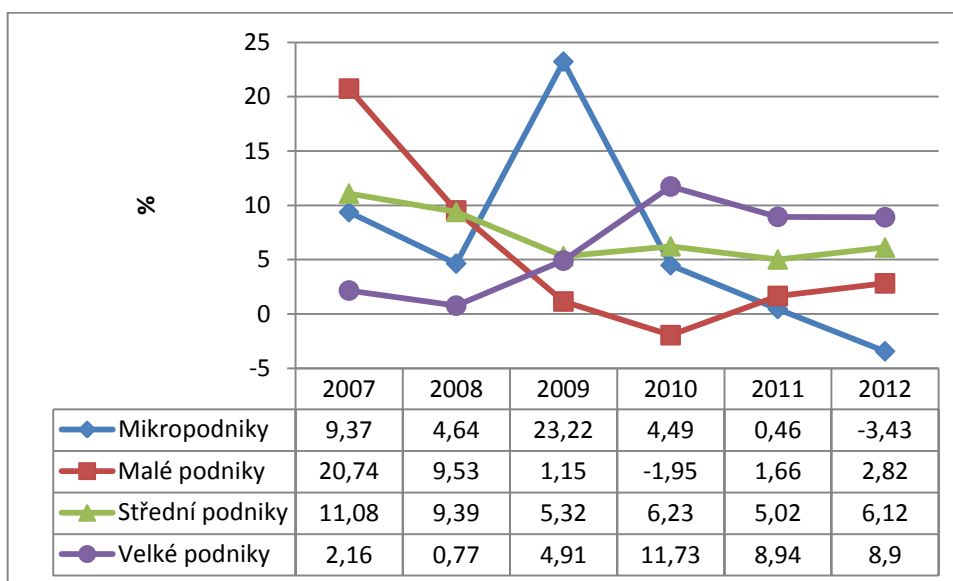
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 8: Celková zadluženost v letech 2007 – 2012

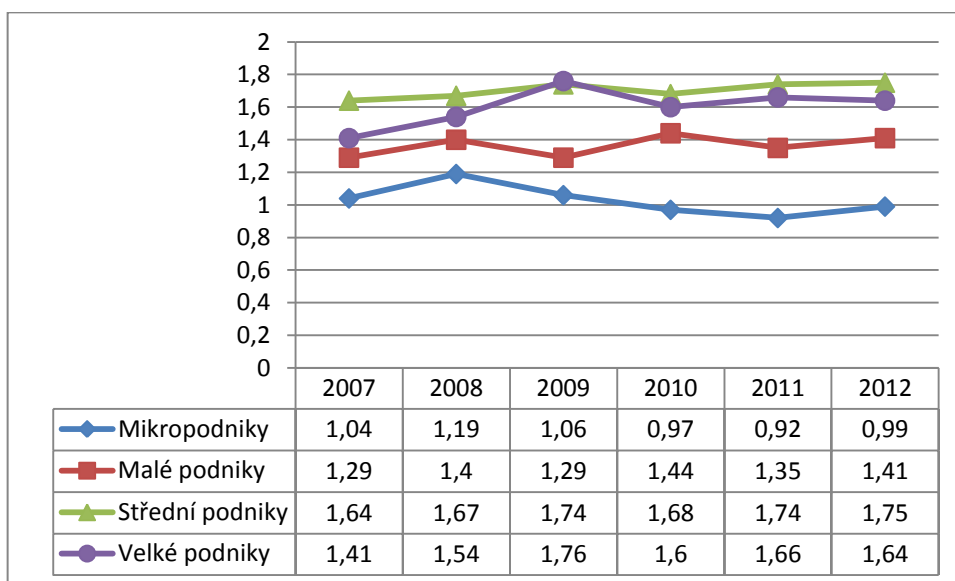
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 9: Úrokové krytí v letech 2007 – 2012

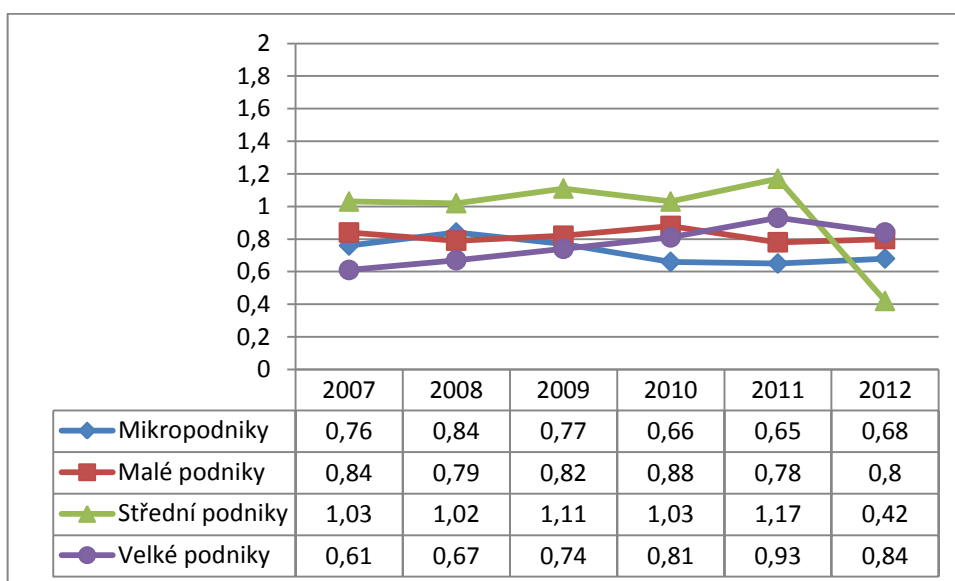
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 10: Běžná likvidita v letech 2007 - 2012

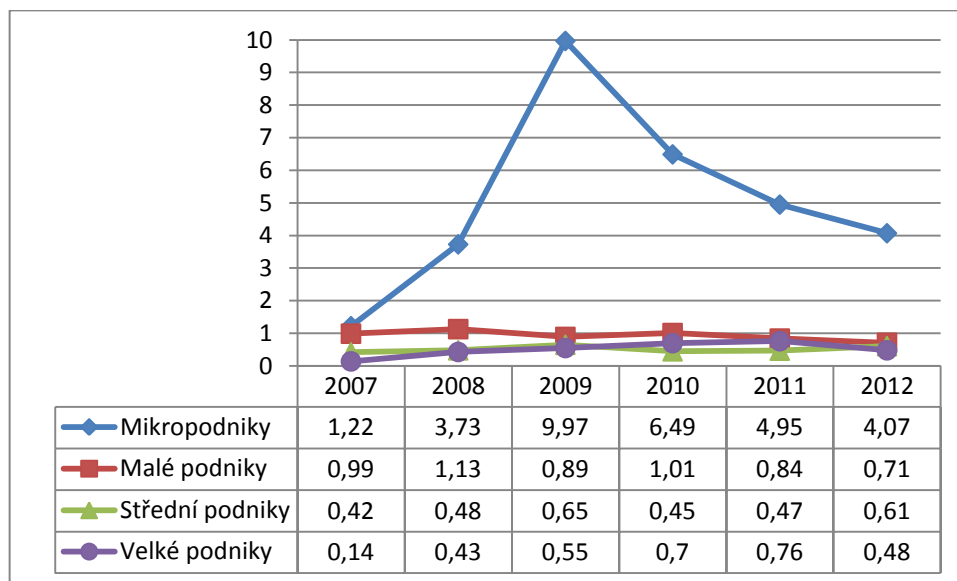
Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 11: Pohotová likvidita v letech 2007 - 2012

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování

Příloha 12: Okamžitá likvidita v letech 2007 – 2012

Zdroj: Albertina, vlastní zpracování